

**Univerzita Palackého v Olomouci
Filozofická fakulta**

Katedra slavistiky

**Ruské menšiny v ČR, motivy příchodu, zapojení do společnosti, jazykové
či jiné problémy**

**Russian minorities in the Czech Republic, the reasons of their
immigration, social integration, language and other problems**

Bakalářská práce

Studijní program: Ruská filologie v kontextu evropské kultury a literatury

Vedoucí práce: PhDr. Milena Machalová

Autor: Eva Kyseláková

Olomouc 2014

Místopřísežně prohlašuji, že jsem bakalářskou práci vykonávala samostatně pod odborným dohledem vedoucí bakalářské práce PhDr. Mileny Machalové a uvedla jsem všechny použité podklady a literaturu.

V Olomouci dne, 14. 4. 2014

Podpis

Tímto bych chtěla poděkovat vedoucí své bakalářské práce, PhDr. Mileně Machalové za čas věnovaný konzultacím, pomoc a cenné rady, které mi poskytla při zpracování bakalářské práce. Děkuji Mgr. Jekatěrině Mikešové, Ph.D., Prof. Ludmile Stěpanové, CSc. a všem ostatním, kteří se podíleli na vyplnění mého dotazníku

Obsah

Úvod.....	7
1 Tři základní migrační vlny	9
1.1 Prvorepubliková vlna.....	9
1.1.1 Motiv příchodu ruských migrantů na začátku 20. století.....	10
1.1.2 Přijetí emigrantů.....	11
1.1.3 Útočiště pro ruské emigranty	12
1.1.4 Období postupné asimilace ve 30. letech	14
1.2 Socialistická vlna	15
1.3 Známé ruské osobnosti u nás	16
1.4 Postsocialistická vlna.....	18
2 Výskyt ruských menšin na území ČR od roku 2010.....	22
2.1 Víra ruských migrantů	22
2.2 Ruský pohled na život v Česku.....	23
2.3 Situace v roce 2010.....	26
2.3.1 Celkový počet cizinců na území ČR	27
2.3.2 Počet narozených cizinců v ČR.....	27
2.3.3 Postavení cizinců v zaměstnání.....	28
2.3.4 Odsouzení cizinci v roce 2010	29
2.4 Situace v roce 2011	29
2.4.1 Celkový počet cizinců na území ČR	30
2.4.2 Počet narozených cizinců v ČR.....	31
2.4.3 Postavení v zaměstnání	31
2.4.4 Odsouzení cizinci v roce 2011	32
2.5 Situace v roce 2012.....	32
2.5.1 Celkový počet cizinců v ČR.....	33

2.5.2	Počet narozených cizinců v ČR.....	34
2.5.3	Postavení v zaměstnání	35
2.5.4	Odsouzení cizinci v roce 2012	36
2.6	Shrnutí za období v letech 2010-2012	36
2.6.1	Celkový počet cizinců v ČR v letech 2010-2012.....	37
2.6.2	Celkový počet narozených cizinců v ČR v letech 2010-2012	38
2.6.3	Postavení Rusů v zaměstnání v ČR v letech 2010-2012.....	39
2.6.4	Celkový počet odsouzených cizinců v ČR v letech 2010-2012.....	40
3	Ruské instituce v ČR.....	42
3.1	Ruské středisko vědy a kultury	42
3.2	Artek	42
3.3	Ruský klub	43
3.4	Russkaja tradicija.....	43
4	Ruský tisk a jiné informační zdroje	44
4.1	„Koruna“	44
4.2	„Pražskij ekspres“	44
4.3	„Russkoje slovo“	44
4.4	„Artek“	45
4.5	„Děngi“	45
4.6	„Hlas Ruska“	45
5	Cíle a výzkumné otázky dotazníkového šetření.....	46
5.1	Hlavní cíl	46
5.2	Výzkumné otázky	46
6	Metodika	47
6.1	Cílová skupina mého dotazníkového šetření.....	47
6.2	Výzkumné metody.....	48
7	Výsledky	49

7.1 Jaká je sociodemografická situace respondentů?	49
7.2 Jaké jsou hlavní motivy příchodu ruských menšin do ČR?	49
7.3 S jakými jazykovými, či jinými problémy se ruské menšiny potýkají a jak se zapojují do společenského života v ČR?.....	50
Závěr	53
Resumé	Chyba! Záložka není definována.
Bibliografie	61
Internetové zdroje:	62
Přílohy	64
Anotace	69
Annotation.....	70

Úvod

Pro svou diplomovou bakalářskou práci jsem si vybrala téma Ruské menšiny v ČR, motivy příchodu, zapojení do společnosti, jazykové či jiné problémy. Téma mé práce mě zaujalo na první pohled a těšila jsem se především na práci s lidmi, protože pro toto téma mi přišlo vhodné dotazníkové šetření. Atraktivní je to pro mě především proto, že se čím dál více začíná o problému jakéhosi „množení“ ruských občanů hovořit, a ne zrovna v pozitivním slova smyslu. Platí to především pro Karlovy Vary. Druhým městem, kde je Rusů mnoho, je Praha. V Praze jsou Rusové znát především v centru města v menších obchůdcích či stáncích, ve kterých nabízejí zboží různého charakteru. V dalších krajích ČR republiky jsou jejich počty značně nižší. O ruských menšinách se ve společnosti hovoří čím dál více a ve své práci bych ráda mimo jiné zjistila, zda se skutečně množství ruských migrantů zvyšuje, nebo zda se o tomto faktu pouze hovoří. Problémem ve studiu ruské mentality je izolovanost Rusů. Dříve, než jsem svou práci začala psát, jsem četla několik studií, které se zabývají ruskou menšinou na území ČR, a ze všech je dost zřejmé, že Rusové jsou velmi uzavřená komunita, která se nehodlá dělit o své názory či pocity a ani se nechťejí do naší společnosti příliš zapojovat. Tento negativní postoj ke snaze Čechů zjistit víc o jejich kulturním bohatství a o nich samotných povede jen k zesílenému negativnímu názoru na vše ruské. Díky tomu, že většina prací, které jsem měla možnost prostudovat, se zaměřovala na ruskou menšinu v oblasti právě zmíněné Prahy a Karlových Varů, chtěla bych se ve své dotazníkové části zaměřit spíš na oblast blíže na Moravu, konkrétně na Uherskohradištsko a Zlínsko. Z veřejně přístupných statistik jsem si zjistila, že na Uherskohradištsku a Zlínsku je Rusů z celé ČR nejméně. Přesto mě to neodradilo a i za cenu toho, že dotazníků nebude takové množství, jaké by jich bylo v krajích s vyšším počtem Rusů, jsem se rozhodla dotazníkové šetření realizovat. Dlouho jsem přemýšlela, jak mám celé téma uchopit. Rozhodla jsem se, že v úvodu své práce představím tři základní migrační vlny, ve kterých k nám Rusové přicházeli. To znamená zařazení jednotlivých vln do jednotlivých období, motivy příchodu. Dále bych představila ruskou migraci na našem území od počátku 20. století, kde se vyskytovalo nejvíce Rusů, jak se asimilovali a kde pracovali. Historický kontext jsem zvolila proto, že si myslím, že je dobré znát historii jejich příchodu a počáteční motivy, abychom si to mohli dát do souvislosti se současností a případně motivy porovnat. V konečné fázi své práci bych ráda dospěla ke zmapování počtu občanů ruské národnosti na našem území, popsala jejich

příchod v průběhu 20. století, zmínila počty lidí ruské národnosti na našem území v současné době a bych ráda na základě článků prezentovala přímo ruský pohled na život ČR. Cílem práce je, aby si čtenář mé práce udělal představu o tom, kolik Rusů na našem území žije, kdy k nám začali přicházet, jaké mají vzdělání, zaměstnání. V dotazníkové části jsem otázky koncipovala tak, aby zahrnovaly to, co obsahuje název mé práce, tzn. motivy příchodu Rusů, začlenění do společnosti, jaké mají v naší společnosti problémy, jak je okolí vnímá apod. Dotazníkové šetření bude zaměřeno na menší okruh lidí různých sociálních skupin.

1 Tři základní migrační vlny

Obecně se dá hovořit o třech základních migračních vlnách, ve kterých Rusové přicházeli na naše území. Rozdělení na tři etapy je myšlenka jiných autorů zabývajících se danou problematikou. Tyto vlny se rozdělují na prvorepublikovou, socialistickou, postsocialistickou, načež v mé práci bude popsáno ještě období po roce 2010. První migrační vlnu lze zařadit do období do roku 1948. Druhá, tedy socialistická od roku 1948 do roku 1989 a třetí, postsocialistická probíhala po roce 1989.¹ Každá jednotlivá vlna migrace se vyznačovala jinou sociální skupinou lidí a motivy příchodu byly rovněž rozdílné. V rámci migračních vln rozdělujeme jednotlivé migrace na základě toho, za jakým účelem byly realizovány. Existuje tzv. nucená migrace a dobrovolná migrace. Z historických souvislostí je zřejmé, že meziválečná emigrace byla především nucená, zatímco poslední vlna ruské migrace je převážně dobrovolná, to znamená, že migranti do cílové země přicházejí například kvůli lákavým životním podmínkám.²

1.1 Prvorepubliková vlna

V první fázi přisunu ruských migrantů měl hlavní zásluhu na jejich přijetí do ČSR především tehdejší prezident Tomáš Garrigue Masaryk a Karel Kramář³, kteří měli každý svůj vlastní náhled na vývoj a řešení problematiky soudobých ruských dějin. Prvorepubliková migrace byla ze strany československé vlády podporovaná v rámci tzv. „Ruské pomocné akce“, kterou vláda vytvořila pro všechny národy uprchlé po bolševickém puči na Rusi⁴. Přestože byla pomocná akce původně zamýšlena jako pomoc hladovějícímu Rusku, záhy se proměnila v pomoc studentům, kterým nabídla univerzitní vzdělání, dále vědcům, profesorům a technikům, kterým umožnila uplatnění v jejich oborech. Počet běženců se však neustále zvyšoval a překročil původně zamýšlený rozsah pomoci, takže se rozšířila i na další aktivity jako shánění zaměstnání, rozvoj institucí,

---

¹ Sládek, K.: *Ruská diaspora v České republice (sociální, politická a religiózní variabilita ruských migrantů)*, Červený Kostelec 2010, 144 s., str. 44

² Taktéž, str. 26

³ Politik, po roce 1918 se stal 1. ministerským předsedou ČSR, Karel Kramář. In: *Wikipedia: the free encyclopedia* [online]. San Francisco (CA): Wikimedia Foundation, 2001- [cit. 2014-01-06]. Dostupné z: http://cs.wikipedia.org/wiki/Karel_Kram%C3%A1r%C5%99

⁴ Převrat, kterým bolševici v roce 1917 převzali moc v Rusku, Světové dějiny/První světová válka 1917-1918. In: *Wikipedia: the free encyclopedia* [online]. San Francisco (CA): Wikimedia Foundation, 2001- [cit. 2014-01-06]. Dostupné z: http://cs.wikibooks.org/wiki/Sv%C4%9Btov%C3%A9_d%C4%9Bjiny/Prvn%C3%AD_sv%C4%9Btov%C3%A1_v%C3%A1lka_1917_-_1918

spolků, škol a společenských akcí. Praha se zanedlouho přezdívala „ruský Oxford“.⁵

Přes tyto možnosti, které si zde ruští migranti vytvořili, se většina musela vypořádat s finančními problémy. Kromě Rusů, kteří měli šlechtický původ nebo podnikali, nebylo pro většinu snadné získat ekonomicky přijatelné životní podmínky. Většina žila na okraji města. Do začátku hospodářské krize ve 30. letech si ruská inteligence sdružená v „Ruské pomocné akci“ mohla díky stipendiu rozšiřovat vzdělání a působit na akademické půdě prvorepublikového Československa. Politika Československa ve vztahu k ruské emigraci byla spíše vstřícná a opatrná. Ve 20. letech se přední politici, jako například Eduard Beneš, domnívali, že sovětský režim je přechodná etapa dějin Ruska. Tehdejší roli ruské emigrace Beneš nepovažoval za hrozbu, a proto se neobával vytvoření jakési „exilové vlády“, která se po konci bolševiků ujme politické moci, ale spatřoval v ní kulturní obohacení Evropy. Potomci z řady prvorepublikové ruské emigrace získali od svých předků dobré předpoklady pro vzdělání, akademickou dráhu nebo vyniknutí v uměleckých oborech.⁶

1.1.1 Motiv příchodu ruských migrantů na začátku 20. století

Po revolučních změnách v Rusku v roce 1917 a po bratrovražedné občanské válce, která skončila porážkou Bílé armády na jihu Ruska v listopadu 1920, byl velký počet občanů rozpadající se carské říše nucen opustit svou vlast. Neexistují přesné číselné údaje, ale jako nejnižší hranice celkového počtu se uvádí 1 500 000 osob. Uprchlíci odcházeli z Ruska v několika masivních vlnách a trasy jejich odchodů z vlasti vedly různými směry. Na západ odcházeli přes polské a rumunské hranice, na sever přes Finsko, dále prchali do tehdy svobodných a nezávislých pobaltských republik, východním směrem odcházeli přes Ural a Sibiř, často po sibiřské magistrále společně s československými legiemi do Vladivostoku a odtud do Ameriky, do Číny, do Austrálie nebo do Evropy.⁷

Emigranti z předrevolučního Ruska, kteří se usadili v Praze a mnoha dalších místech v Československu, přišli většinou z Turecka, kam byli na konci roku 1920 odvezeni z Krymu mladí dobrovolníci při evakuaci poražené Děnikinovy⁸ a Wrangelovy⁹ armády. Odcházeli

---

⁵ Sládek, K.: *Ruská diaspora v České republice (sociální, politická a religiozní variabilita ruských migrantů)*, Červený Kostelec 2010, 144 s. str. 45

⁶ Taktéž, str. 46

⁷ Kopřivová, A.: *Střediska ruského emigrantského života v Praze (1921-1952)*, Praha 2001, 113 s., str. 7

⁸ Armáda generála Děnikina, představitele Bílých v ruské občanské válce, Anton Ivanovič Děnikin. In: *Wikipedia: the free encyclopedia* [online]. San Francisco (CA): Wikimedia Foundation, 2001- [cit. 2013-11-26]. Dostupné z: http://cs.wikipedia.org/wiki/Anton_Ivanovi%C4%8D_D%C4%9Bnikin

⁹ Armáda generála Wrangela, představitele bělogvardějců, Pjotr Nikolajevič Wrangel. In: *Wikipedia: the free encyclopedia* [online]. San Francisco (CA): Wikimedia Foundation, 2001- [cit. 2013-11-24]. Dostupné z: http://cs.wikipedia.org/wiki/Pjotr_Nikolajev%C4%8D_Wrangel

především mladí vojáci-dobrovolníci a důstojníci, ale společně s nimi i civilní obyvatelstvo, které se připojilo k armádě. Mezi civilisty lze zařadit lékařský personál nemocnic, duchovenstvo, představitele nejrůznějších politických uskupení, členy místních samospráv, vlád a jejich rodinné příslušníky.¹⁰

Emigranti byli postupně z ruského černomořského pobřeží odvezeni na poloostrov Gallipoli, který je přímo v Cařihradu, na ostrov Lemnos a na mnoho dalších malých ostrovů. Bylo to však jen dočasné řešení problému. Poté se humanitární organizace obracely na světovou veřejnost a žádaly o pomoc. Uprchlíci očekávali pomoc nejen od vítězných mocností, ale i od mladých slovanských států, především od Srbů, Chorvatů, Slovinců a také od naší republiky. Jednalo se o takový druh pomoci, která by se neomezovala jen na pomoc dočasnou, ale která by ruským vyhnancům poskytla příležitost k práci a k nalezení zázemí. V srpnu 1921 se konala ustavující schůze Komitétu¹¹ pro umožnění studia ruských studentů v Československé republice, který se rozhodl přijmout prvních 1000 studentů a umožnit jim studium na československých vysokých školách. Pomocná akce byla plánována jako poměrně krátkodobá. Počítalo se s postupnou stabilizací poměrů v novém Rusku a se vznikem demokratických struktur, což by vedlo k uklidnění společenského ovzduší v Rusku a umožnilo emigrantům návrat do jejich vlasti. Politická situace v bývalém Rusku se však vyvíjela zcela jinak, než svět v letech 1921 a 1922 předpokládal, a cesta k návratu do vlasti se většině emigrantů uzavřela definitivně. Na území ČSR se tak ocitla emigrantská komunita, s jejímž dlouhodobým nebo trvalým pobytem československá společnost původně nepočítala a musela se s tím vyrovnat.¹²

1.1.2 Přijetí emigrantů

K vlídnému přijetí uprchlíků z Ruska na začátku 20. let 20. století přispěla řada příznivých okolností. Svou úlohu sehrálo tradiční rusofilství a slavofilství českou společností programově udržované a rozvíjené v druhé polovině 19. století. Bylo to okouzlení ohromnou a vzdálenou říší, kterou Rusko představovalo. Rusko bylo navíc rovnocenným partnerem a také protivníkem Rakouska-Uherska, kterým se česká společnost cítila být utlačována. Většina nadějí vkládaných do velkého „východního bratra“ byla naivní a nerealistická, ale tato skutečnost neovlivňovala všeobecně příznivý postoj české společnosti ke všemu, co bylo ruské a z Ruska. Realistický vztah k Rusku, se

---

¹⁰ Kopřivová, A.: *Střediska ruského emigrantského života v Praze (1921-1952)*, Praha 2001, 113s., str. 7

¹¹ Obecná definice komitétu- organizační výbor

¹² Kopřivová, A.: *Střediska ruského emigrantského života v Praze (1921-1952)*, Praha 2001, 113s., str. 9

kterým se setkáváme například v literatuře, byl spíše výjimkou než pravidlem. K příznivému přijetí uprchlíků přispěly pozitivní zkušenosti, které si z Ruska odnesli tzv. ruští Češi nebo váleční zajatci, kteří se do ruského zajetí dostali v rakouských uniformách. Češi pobývající na ruském území měli dobré zkušenosti s tamními obyvateli, protože se setkávali převážně s ruskou inteligencí. Na začátku 20. století tyto dvě skupiny spojovaly jejich společné vzpomínky na předrevoluční Rusko, ale i současná neutěšitelná ekonomická situace a společná naděje, že se v budoucnosti otevře cesta k návratu nebo alespoň cesta k možnosti získat náhradu za ztracený majetek. Tyto dobré vztahy se pak přenesly i na další generace.

Další oporou uprchlíků z Ruska se stali ruští legionáři¹³. Většina z těch, kteří se do legií dostali ze zajateckých táborů na území carského Ruska, nepocházela z příliš dobře situovaných rodin. Je to zřejmé ze seznamu padlých v bitvě u Zborova.¹⁴ Byli to především dělníci, rolníci, horníci, zahradníci atd. Někteří legionáři si dokonce z Ruska přivezli manželky. Také tyto rodiny byly většinou příznivě nakloněny uprchlíkům a udržovaly s nimi přátelské vztahy.

Byly tu i další okolnosti, které přispěly k příznivému přijetí uprchlíků z Ruska. Všichni občané ČSR, kteří byli na počátku 20. let 20. století v dospělém věku, prošli denní zkušeností života v mnohonárodnostní rakousko-uherské říši. Byli zvyklí pohybovat se v mnohem širších hranicích a stýkat se s představiteli různých národů spojených do jednoho státního celku. Slovo „cizinec“ mělo tehdy poněkud jiný význam, než má dnes. Navíc v době, kdy uprchlíci z Ruska přicházeli, trpěly například vysoké školy nedostatkem studentů z toho důvodu, že jich mnoho padlo v 1. světové válce, a proto byli vítáni všichni, kteří by zaplnili jejich místo.

Všechny uvedené okolnosti přispěly k tomu, že tzv. pomocná akce probíhala v klidném duchu a přijetí ruských uprchlíků probíhalo téměř bez problémů.

1.1.3 Útočiště pro ruské emigranty

K poskytnutí práce a možnosti studia se přidala další povinnost státu, a to poskytnout ruským emigrantům také bydliště. Hlavním centrem emigrantů bylo hlavní město Praha. Tehdejší vedení města poskytlo emigrantům budovu chudobince u sv. Bartoloměje a pak několik místností ve svobodárně v Libni. Tímto gestem bylo zajištěno přibližně 800-850

---

¹³ Voják působící za hranicemi své vlasti

¹⁴ Kopřivová, A.: *Střediska ruského emigrantského života v Praze (1921-1952)*, Praha 2001, 113s., str. 10

míst. Později, když příliv ruské emigrace pokračoval a několikanásobně překročil původně předpokládaný počet osob, bylo nutno hledat další možnosti ubytování. Toto ubytování bylo pak provizorní a kvalita a vybavenost objektů byla na dost nízké úrovni.¹⁵

Tyto ubytovny emigranti využívali první zhruba tři roky pobytu v Praze. První dva objekty, v nichž byli uprchlíci ubytováni, sloužily nejen jako ubytovny a noclehárny, ale zároveň jako organizační a duchovní centra celé komunity. Chudobinec i Svobodárna se staly historickými pojmy, o nichž se zmiňují archivní materiály, vyskytují se na adresách starých dopisů, hovoří o nich studie věnované dějinám emigrace a setkáme se s nimi ve vzpomínkách pamětníků.¹⁶

Chudobinec sv. Bartoloměje byl a vlastně stále je rozlehlý komplex budov v Praze 2, Vyšehradské ulici č. p. 427-424, vybudovaný v novorenesančním slohu v roce 1884 na místě původního městského chudobince a špitálu. Vyšehradská ulice vede od Botanické zahrady směrem k budově bývalého Vyšehradského nádraží a k Vyšehradu. Areál chudobince je velmi rozsáhlý a v době svého vzniku patřil mezi nejlepší sociální zařízení svého druhu. V době 1. světové války byli jeho původní obyvatelé vystěhováni a budova byla využívána pro armádní účely. Městští chudí se tam po válce už nevrátili. Po vytvoření tzv. Velké Prahy¹⁷, zřízené zákonem k 1. 1. 1922, bylo zřejmé, že není ekonomicky únosné a prakticky možné pokračovat v praxi, kdy měla každá z dříve samostatných pražských obcí vlastní chudobinec a starobinec. Změnily se nároky na sociální zabezpečení starých nemajetných osob, rekonstrukce budov byla příliš nákladná a nevyhovovalo ani jejich umístění v husté městské zástavbě. Město se proto rozhodlo, že vybuduje ústřední vzorové sociální ústavy na okraji města, ve zdravém prostředí Krčského a Kunratického lesa. Provoz tohoto ubytování byl zahájen v říjnu roku 1918. Do dějin vstoupily tyto budovy pod názvem Masarykovy domy¹⁸.

Chudobinec sloužil jako ubytovna od roku 1921 do roku 1924. Byla to nejen ubytovna, ale v prvopočátcích také jídelna, lékařská ordinace, právní poradna, sídlo studentských organizací, redakce studentských časopisů atd. Dalším centrem emigrantského života byl například Albertov, který sloužil jako sídlo studentského života. Možnost studovat na

---

¹⁵ Kopřivová, A.: *Střediska ruského emigrantského života v Praze (1921-1952)*, Praha 2001, 113s., str. 9

¹⁶ Taktěž, str. 9

¹⁷ Nové členění hlavního města, ke kterému bylo připojeno 37 obcí a osad, Velká Praha. In: *Wikipedia: the free encyclopedia* [online]. San Francisco (CA): Wikimedia Foundation, 2001- [cit. 2013-11-25]. Dostupné z: http://cs.wikipedia.org/wiki/Velk%C3%A1_Praha

¹⁸ Nyní Thomayerova nemocnice

pražských vysokých školách přitahovala do Prahy stále více uprchlíků, kteří často přicházeli nelegálním způsobem bez osobních dokladů a vstupních víz. Dodatečná legalizace pobytu v ČSR byla pro emigranty z Ruska stále obtížnější. Množily se nelegální přechody hranic a kapacita ubytoven přestávala stačit. Podmínky nebyly příznivé a přistěhovalci byli ubytováni, kde se dalo. Nedostatek místa vedl k tomu, že se studentům začaly vyplácet finanční podpory, nedostatek míst byl vyřešen a studenti se učili hospodařit s penězi.¹⁹

1.1.4 Období postupné asimilace ve 30. letech

V pořadí množství emigrantů v zemi byla ČSR na 8. místě s počtem 25 000 uprchlíků. Tento počet se přičítá roku 1925. Mírný odliv nastal v letech 1922 a 1925, kdy byla poslední možnost návratu do vlasti. Počty navrátilců nebyly vysoké, ale přece jen se našli lidé, kteří v Rusku zanechali své rodiny, nebo se nedokázali přizpůsobit životu mimo Rusko. Tím, co se dělo po návratu do jejich vlasti, se zatím nikdo nezabýval, ale z jednotlivých zdokumentovaných případů lze soudit, že nehledě na to, že jim byla přislíbena beztrestnost, tragickému konci neunikli. Na začátku 20. let klesl celkový počet emigrantů kvůli nedoléčeným zraněním, podvýživě, tyfu, malárii a nejčastěji lidé umírali na tuberkulózu. V černé kronice na stránkách českých a ruských novin lze najít zprávy o sebevražděných pokusech a sebevraždách členů emigrantské komunity u osob, které neunesly ztrátu obydlí nebo tíživou finanční situaci. Jiní neřešili problémy ukončením života, ale odcházeli do jiných zemí. Například intelektuálové, kteří pocítovali útlak ze strany československé společnosti, odcházeli do Paříže. Po zavedení mezinárodních průkazů, tzv. nansenovských pasů²⁰ odjela část absolventů vysokých a odborných škol mimo území Československa. Uplatnění nacházeli ve francouzských koloniích, Africe nebo v Jižní Americe. Stát hradil dokonce část výdajů, pokud se emigranti zavázali, že odjíždějí natrvalo. Pro emigranty bylo důležité, aby získali domovské právo, což se stalo například, když se oženili s místní občankou, nebo pokud se mohli prokázat desetiletým bezúhonným pobytem v místě, kde o domovské právo požádali. Ve výhodě byli i ti, kteří se pro dané místo stali nepostradatelní díky svému pracovnímu a společenskému zařazení.²¹ Těmto lidem obecní představitelé promíjeli podmínku desetiletého pobytu i sňatek s Češkou.

---

¹⁹ Kopřivová, A.: *Střediska ruského emigrantského života v Praze (1921-1952)*, Praha 2001, 113s., str. 9

²⁰ Od 1. 1. 1929

²¹ Lékaři, zemědělství inženýři, hospodářští správci

Koncem 30. let žilo v Praze přibližně 5000 osob, z toho 3455 potvrzených. Přes 2000 osob uvedlo zaměstnání, ke kterému potřebovali vysokoškolské nebo středoškolské odborné vzdělání, to znamená, že náklady, které město vynaložilo na vzdělání Rusů, nepřišly nazmar. V Praze žilo 475 inženýrů, 112 lékařů, 147 vědců, 117 učitelů, 212 umělců, 69 právníků, 493 úředníků a 580 studentů gymnázia nebo vysoké školy.

Nekvalifikovaných dělníků bylo pouze 323, různých řemeslníků 232, poměrně dost bylo také řidičů a autodopravců. Dále bylo pak známo zaměstnání u 70 žen. Zaměstnaných bylo celkově velmi málo. Pokud ale zaměstnány byly, tak to byly švadleny, vyšívačky, šatnářky, masérky, ošetřovatelky, pokladní.²²

1.2 Socialistická vlna

Z předchozích slov vyplývá, že začátek století byl pro ruské imigranty přívětivý a na území dnešní ČR byli přijímáni velmi vstřícně a vztahy s obyvatelstvem Československa byly více než dobré. Bohužel druhá polovina století, jak už dnes všichni víme, Rusům tolik nakloněna nebyla a přítomnost ruských migrantů v České republice je obecně diskutabilní. Nejvíce toto mínění podpořily události z roku 1968, kdy sovětská vojska přijela na území tehdejší ČSR a okupovala ho až do roku 1989. Kvůli těmto událostem většina Čechů chová dodnes nedůvěru k Rusům. Aktivita ruských migrantů jsou vnímány v obavě z jejich vlivu na veřejné mínění v politických otázkách, například stavba amerického radaru, nebo na ekonomiku díky podnikatelskému vlivu bohatých ruských komunit. V tisku občas proběhnou zprávy o zvýšeném působení „ruské mafie“ či ruských zpravodajských služeb, které zde působí prostřednictvím diplomatů, podnikatelů a novinářů.²³

Svobodně migrovat v době socialismu bylo prakticky nemožné. Pracovní migrace měla převážně ideologický podtext v rámci zemí socialistického tábora. Důvodem k přistěhování do Československa bylo především uzavření sňatku s československým občanem, či občankou. Jednalo se tedy o dobrovolnou migraci, za účelem uzavření sňatku.²⁴ Pro příklad můžeme uvést snímek režiséra Jana Svěráka, ve kterém se odehrává právě fingoovaný sňatek za účelem získání českého občanství. Integrace přistěhovalců v období socialismu v Československu probíhala většinou bez větších problémů. Většina

---

²² Kopřivová, A.: *Střediska ruského emigrantského života v Praze (1921-1952)*, Praha 2001, 113s, str. 10

²³ Sládek, K.: *Ruská diaspora v České republice (sociální, politická a religiózní variabilita ruských migrantů)*, Červený Kostelec 2010, 144 s., str. 9

²⁴ Taktéž, str. 29

z těch, kteří uzavřeli manželství s československým občanem, získali takové zaměstnání, které odpovídalo jejich vzdělání. Mnozí z této vlny si zde vybudovali kariéru a dobré společenské postavení. Jejich sociální a ekonomický status zapadá do rovnostářsky zaměřené české společnosti. Vyvíjí aktivity, organizují setkání, spolupodílí se na vydávání publikací, usilují o granty apod.²⁵

Pohled na ruskou menšinu v tomto období byl ovlivněn okupací Československa v roce 1968 a poté tím, že se Rusové staly reprezentanty nedemokratického režimu. Především toto období a události v něm se zasloužili o nevraživost k ruské menšině, kterou si český národ zachoval dodnes.²⁶

1.3 Známé ruské osobnosti u nás

Známé osobnosti opouštěly svou rodnou vlast v různých časových etapách. Vše začalo po bolševickém puči v roce 1917. Vlny byly tři základní, a to v letech 1918-1922, v roce 1945 a okolo roku 1974. V roce 1917 můžeme hovořit o tzv. vnitřní emigraci, což znamená, že lidé neutíkali za hranice, ale odmítli například spolupracovat s bolševiky, veřejně nemohli publikovat svá díla. Mezi významné osobnosti, které se zapojily do této vnitřní emigrace, patří např. významný ruský básník Fjodor Sologub, nebo další z velmi významných autorů, Osip Mandelštam.

Ve 20. letech někteří autoři sice publikovat mohli, ale postupem času upadli kvůli svým dílům do nemilosti režimu. Do této skupiny samozřejmě spadá většina nejvýznamnějších autorů 20. století, a to Michail Bulgakov, Anna Achmatova, Boris Pasternak, Isaak Babel, Jevgenij Zamjatin a Andrej Platonov. V roce 1922 byla celá řada umělců, vědců a filosofů nucena podepsat prohlášení o vyhoštění ze země s návratem pod trestem smrti. Literární život v Praze se soustředil kolem tří center: časopis *Vůle Ruska*, nakladatelství *Plamen* a kroužek *Poustevna básníků*.

Do Prahy spíše než literáti přijížděli vědci a politici. Výkvět pražské emigrační inteligence působil na Ruské právnické fakultě, založené a vedené Pavlem Novgorodcevem. Vysokých škol, které poskytovaly vzdělání ruským emigrantům, bylo

---

²⁵Taktéž, str. 47

²⁶ DRBOHLAV, Dušan, Milan LUPTÁK, Eva JANSKÁ a Jaroslava BOHUSLAVOVÁ. *Ruská komunita v České republice*. Praha, 1999. Dostupné z: <http://www.mezikulturnidialog.cz/res/data/011/001342.pdf>. Dotazníkové šetření., str. 3

daleko víc a dávaly jim tak možnost po ukončení studia získat zaměstnání v ČSR nebo vycestovat do zahraničí a najít si zaměstnání tam. Ani na pravoslavnou víru se nezanevřelo a Rusové měli poměrně dobrou základnu v pronajatém chrámu svatého Mikuláše na Staroměstském náměstí. Od roku 1920 se stal tento chrám centrem nové Československé církve, která se s emigranty dohodla na společném užívání. Nový chrám byl vybudován za podpory Karla Kramáře na ruské části Olšanských hřbitovů. Hlavou církve v Československu byl biskup Sergij.²⁷

Co se týče konkrétních významných osobností v Československé republice, žádná z nich tady nezůstala natrvalo. Avšak svým působením zde zanechali nerasmazatelné stopy. Průměrná délka jejich pobytu v ČSR byla přibližně tři roky. Ze spisovatelů starší a střední generace zde žili například Marina Cvetajeva, prozaik Vasilij Němrovič-Dančenko, Sergej Majakovskij. Mladá generace básníků vytvořila kroužek *Poustevna básníků*, jehož členy byli Vjačeslav Lebeděv, Alla Golovina a Emilija Čerginceva. Většina z těchto literátů však postupem času odcházela do Paříže. V Praze zůstávali spíše politici a vědci. Mezi jmény vědců a politiků vyčnívají například Jekatěrina Breško-Breškovovskaja, manželská dvojice publicistů Jekatěrina Kusková a Sergej Prokopovič, kteří byli oba posazeni na loď, která měla z Ruska odvést filosofy. Většina těchto významných osobností však zůstala jen do pádu první republiky nebo do roku 1945, kdy musela přehnout před sovětskou armádou. Ti, kteří neutekli včas, byli zastřeleni, případně odvezeni do SSSR do gulagů²⁸.

Rok 1945 znamenal zánik ruské Prahy. Zbyli pouze někteří vědci, kteří se přizpůsobili novému režimu, někteří členové bývalého kroužku *Poustevny básníků*, kteří psali dál do šuplíku, zbyla tu *Slovanská knihovna*, zbylo tu ruské oddělení na Olšanských hřbitovech s malým chrámem *Zesnutí bohorodičky*.

Podle slov Martina Putny, autora knihy „*Rusko mimo Rusko*“ si česká kultura emigrantů prakticky ani nepovšimla. Anna Tesková byla jedinou českou přítelkyní Mariny Cvetajevy.²⁹ Když se nad tím tak zamyslím, nevím, zda to byl důsledek toho, že jsme brali ruské emigranty skutečně jako součást Československa, nebo zda jsme se jimi zkrátka zabývat nechtěli, že jsme ani nepostřehli, že někdo tak výjimečný, jako například Vladimír

---

²⁷ Putna, C. M.: *Rusko mimo Rusko 1. (Dějiny a kultura ruské emigrace 1917-1991)*, Brno 1993, 200 s. str. 47

²⁸ Hlavní správa pracovních táborů

²⁹ Putna, C. M.: *Rusko mimo Rusko 1. (Dějiny a kultura ruské emigrace 1917-1991)*, Brno 1993, 200 s., str. 50

Nabokov na našem území žil. Ruská kultura nás mohla v mnohém obohatit, kdybychom se o ni více zajímali a nezajímali se pouze politickými záležitostmi. Zájem o Rusko vzrostl až po roce 1989, avšak nikdy tento zájem nepřekročí hranice okrajové záležitosti. Jak jsem již uvedla dřív, většina umělců a literátů přicházela na území ČSR v první migrační vlně, tzn. kolem roku 1920. Všichni ti, o kterých budu níže hovořit, přišli právě v této první migrační vlně.³⁰

1.4 Postsocialistická vlna

Tato vlna se týká období od roku 1989 až po rok 2010: Situace po roce 2010 bude předmětem následujících kapitol. Po uvolnění napětí v roce 1989 se občanům Ruské federace naskytlá nová možnost svobodně migrovat. Migrace byla především pracovní a ekonomická. Je však nutné se podívat více do hloubky. Někteří migranti přicházejí za lepším vzděláním, kvůli větší seberealizaci, v rámci svých profesí, z důvodů politické či etnické diskriminace.³¹ Politické důvody jsou pochopitelné a myslím si, že to není jen problém Ruské federace, ale v každé zemi se najdou lidé, kteří se současným režimem nesouhlasí a volí odchod ze země. Dalším důvodem však byly etnické důvody, které však byly méně časté. Po roce 1989 se v Ruské federaci lidí setkávali s diskriminací například vůči Židům.

Vyvstane v České republice vážný problém v soužití s lidmi, kteří se podle statistiky Českého statistického úřadu v roce 2001 přihlásili k ruské národnosti a jejichž počet dosahoval 12 369? Uvádí se, že počty žijících Rusů na území ČR jsou daleko vyšší a toto číslo každým rokem stoupá.³² Ruská emigrace se v českém akademickém světě stala nově vnímanou až po sametové revoluci.

Podle Dušana Drbohlava, který prováděl v roce 1999 výzkum mezi ruskými menšinami v ČR, je potřeba hledat důvod příchodu Rusů do ČR ve stávající socioekonomické situaci v Rusku. Ta je jednou ze stěžejních podnětů pro populační pohyb a bezpochyby ovlivňuje počet i strukturu ruské imigrační komunity v ČR. Krize sociální sféry, která byla podle slov Dušana Drbohlava v Rusku na přelomu 20. a 21. století s sebou nese celý komplex problémů, které většinou ve vzájemné propojenosti silně podmiňují migrační motivaci

---

³⁰ Taktěž, str. 51

³¹ Sládek, K.: *Ruská diaspora v České republice (sociální, politická a religiozní variabilita ruských migrantů)*, Červený Kostelec 2010, str. 32

³² Taktěž, str. 9

ruské populace. Jedná se především o nezaměstnanost, obecně se snižující kvalitu života, rostoucí chudobu, nedostupnost lékařské péče pro většinu obyvatel, zhoršující se dostupnost a kvalitu vzdělání a celkový rozpad společenských vztahů a hrozbu technologických a ekologických katastrof.³³

Z výzkumu Dušana Drbohlava vyplývá, že v 90. letech minulého století byla ruská menšina velmi dobře ekonomicky zajištěna a vyvíjela poměrně vysokou ekonomickou aktivitu, a to jak ve sféře podnikání, tak i v zaměstnaneckém poměru. O movitosti Rusů svědčí nejen jejich vlastní hodnocení relativní úspěšnosti, ale také jimi uváděné důvody, které je vedly k opuštění Ruska. Nedominují totiž důvody vyloženě ekonomické, ale především je vedla k odchodu zhoršující se politická situace a riziko vlastního ohrožení. Fakt, že v 90. letech pobývala na našem území, konkrétně v Čechách poměrně elitní skupina Rusů, dokazuje i skutečnost, že velká většina jich do ČR přijela z Moskvy nebo z jiných milionových měst.³⁴

Důležitými rysy skupiny migrantů je rodinný charakter, existence silných sociálních vazeb a relativní izolovanost ve smyslu omezené vnější komunikace a naopak rozvinutí vnitřní komunikace (v rámci ruské diaspory). Rodinnou imigraci dokazuje výzkum docenta Drbohlava, který potvrzuje, že 72 % Rusů do ČR přijelo se svou rodinou. Vliv příbuzných se na důvodech migrace projevuje, což dokazuje především to, že 44% dotazovaných zde mělo rodinu před svým příjezdem.³⁵

Z výzkumu Dušana Drbohlava vyplývají následující fakta. Na konci 20. století převládá spíše spokojenost s pobytem v České republice, ale také jsou zaznamenány problémy s majoritní společností a více než 60 % Rusů by se do vlasti už nechtělo vrátit. Dalším zajímavým rysem tohoto období je, že lidé potvrzují zcela minimální zapojení do různých akcí a organizací pořádaných vlastním etnikem. Podle slov Dušana Drbohlava tato skutečnost odporuje zkušenostem z jiných evropských zemí, kde se podobné organizace

---

³³ DRBOHLAV, Dušan, Milan LUPTÁK, Eva JANSKÁ a Jaroslava BOHUSLAVOVÁ. *Ruská komunita v České republice*. Praha, 1999. Dostupné z: <http://www.mezikulturnidialog.cz/res/data/011/001342.pdf>. Dotazníkové šetření., str. 4

³⁴ DRBOHLAV, Dušan, Milan LUPTÁK, Eva JANSKÁ a Jaroslava BOHUSLAVOVÁ. *Ruská komunita v České republice*. Praha, 1999. Dostupné z: <http://www.mezikulturnidialog.cz/res/data/011/001342.pdf>. Dotazníkové šetření., str. 5

³⁵ Taktěž, str. 6

stávají spíše hnacím motorem a záštitou pro danou etnickou menšinu. Podle jeho slov uplynula zřejmě krátká doba od prvních porevolučních migrací do ČR.³⁶

Ze všech těchto informací je možné vydedukovat, že 90. léta nejsou ještě pro ruskou menšinu příznivá a zapojení do majoritní společnosti je zcela minimální. V rámci sféry sociální integrace Dušan Drbohlav ve své práci uvádí porovnání v oblasti zaměstnání. Pouhých 11 % dotazovaných nemá práci, což není v celorepublikovém měřítku tak vzdálené číslo od majoritní společnosti. Navíc se zde uchytila i řada podnikatelů, kteří hodnotí kladně svoji současnou situaci i perspektivy. Tito podnikatelé však nevytvářejí pracovní místa pro občany Česka, většinou zaměstnávají své krajany. Z výzkumu dále vyplývá, že 54 % dotazovaných si již na způsob života v ČR zvyklo. Pravděpodobně tomu napomohlo i to, že 70 % dotazovaných již ČR před svým příjezdem navštívilo. V období 90. let měla z právního hlediska většina Rusů formu dlouhodobého pobytu, což jim samozřejmě umožňuje bezproblémové cestování mezi Ruskem a ČR, avšak nemohou například volit, jsou omezeni jen na určité zaměstnání a nemají volnou ruku v oblasti vlastnictví majetků.³⁷

Výzkum Dušana Drbohlava dokázal, že snaha Rusů o zdokonalení českého jazyka je minimální, spíše spoléhají na to, že Češi s nimi budou mluvit rusky. Tento faktor je samozřejmě z majoritní společnosti spíše vyčleňuje. Dále je ve studii uvedeno, že je zřejmé, že se ruská menšina bude rozrůstat, a to například na základě toho, že většina dotazovaných uvedla, že jim v České republice chybí příbuzní a přátelé. Z toho je možné usoudit, že je sem budou jejich rodiny a přátelé následovat.³⁸

Dokument z usnesení vlády z roku 2001 informuje, že v tomto roce bylo na našem území okolo 12 000 Rusů, kteří se vyskytovali v nejvyšším počtu v Praze, Karlových Varech, Pardubickém kraji, Brně, Ústí nad Labem a Jičíně. Tyto informace vláda získala od samotných Rusů, kterých se na danou problematiku ptala. V dokumentu je uvedeno, že Rusové se aktivně účastní akcí, které by jim dopomohly ke vzdělávání. Konkrétně žádali o založení gymnázia s rozšířenou ruskou výukou nebo plánovali uskutečnit projekt *Ruská*

---

³⁶ Taktěž, str. 7, 8

³⁷ DRBOHLAV, Dušan, Milan LUPTÁK, Eva JANSKÁ a Jaroslava BOHUSLAVOVÁ. *Ruská komunita v České republice*. Praha, 1999. Dostupné z: <http://www.mezikulturnidialog.cz/res/data/011/001342.pdf>. Dotazníkové šetření., str. 10

³⁸ Taktěž, str. 11-13

kultura v Praze. Tyto návrhy byly však zamítnuty.³⁹ Co se týká otázky porozumění v české společnosti, Rusové uvádějí, že stále pociťují intoleranci na úřadech, v práci a celkově ve společnosti. Dále se bojí vyjádřit vlastní názor, kvůli špatným česko-ruským vztahům.⁴⁰ V roce 2001 vznikla Rada vlády pro národnostní menšiny, která se problémy a požadavky menšin zabývá a schvaluje či zamítá různé návrhy z jejich strany.

---

³⁹ ÚŘAD VLÁDY ČESKÉ REPUBLIKY. *Zpráva o situaci národnostních menšin v ČR za rok 2001*. Praha, 2002. Dostupné z: http://www.vlada.cz/assets/ppov/rnm/dokumenty/dokumenty-rady/_zprava2001_.pdf

⁴⁰ Taktéž

2 Výskyt ruských menšin na území ČR od roku 2010

V této kapitole své práce bych se ráda věnovala rozmístění Rusů na území České republiky. V předchozím textu jsem rozdělila příchod ruských menšin na tři vlny. Tento typ rozdělení jsem použila na základě knih jiných autorů. Další, dá se říct, neoficiální etapou migrace bude období po roce 2010. Aby byl vývoj růstu počtu Rusů co nejzřetelnější, budu ho popisovat ve třech po sobě jdoucích letech.

Jako zdroj pro tuto část mé práce mi posloužil mimo jiné Český statistický úřad. Ráda bych se zaměřila na soudobou situaci. Úmyslně jsem zvolila rok 2010, protože od tohoto roku je nárůst ruské menšiny nejmarkantnější.⁴¹ Český statistický úřad⁴² velmi důkladně zpracovává jednotlivá data týkající se rozmístění cizinců na našem území a jejich ekonomické aktivity. Také ČSÚ se ve svých statistikách rok od roku zdokonaluje a čím více takových statistik vzniklo, tím více jsou zaměřeny na jednotlivé národnosti, ne pouze na cizince jako takové. Pro grafické znázornění jsem si vybrala čtyři kategorie života cizinců, pomocí kterých budu porovnávat působení Rusů v ČR od roku 2010 do roku 2012 včetně.

Nejprve popíšu každý rok a poté udělám srovnání, abych zjistila, zda se celkový počet za poslední roky zvýšil, snížil a v jakých konkrétních případech. V této části své práce budu srovnávat jednotlivé grafy vypracované ČSÚ. Bohužel každý rok se ČSÚ ve svých grafických znázorněních zlepšuje, proto grafy nebudou pro každý rok zcela totožné, ale v detailech se budou lišit. Zlepšení je patrné ve větší detailnosti. Pro rok 2012 už Úřad nabízí grafy zobrazující jednotlivé národnosti v závislosti na jejich rozmístění v jednotlivých krajích ČR.

2.1 Víra ruských migrantů

Vzhledem k tomu, že jsem do svého dotazníkového šetření zahrnula i otázky týkající se pravoslaví, ráda bych uvedla, jak vypadá současná situace v ČR, jestli Rusové chodí do chrámu a jak se celkově k víře staví. Jako zdroj pro tuto část mi posloužil výsledek dotazníkového šetření Karla Sládka publikovaný v knize *Ruská diaspora v České republice*. Většina ruských migrantů vyznává pravoslavnou víru. Z výzkumu vyplývá, že

---

⁴¹ ČESKÝ STATISTICKÝ ÚŘAD. *Počet cizinců*. Praha, 2011. Dostupné z: http://www.czso.cz/csu/cizinci.nsf/kapitola/ciz_pocet_cizincu

⁴² Dále pouze ČSÚ

většina současné ruské migrace nebyla ve víře vychována a mnozí objevují pravoslaví jako vlastní tradici až během migrace. Většina dotazovaných z mladší generace se k víře hlásí, ale spíše než čistá víra je ta jejich už obohacena o různá další novodobá náboženství a víru celkově považují za určitou prestiž. Starší migranti, kteří do Československa přišli v době socialismu, byli pokřtěni jako děti, ale k pravoslavné víře se vrátili až v ČR, protože v ní hledali útěchu v době, kdy se necítili dobře a v bezpečí.⁴³

Co se týče samotné návštěvy chrámu, většina těch, kteří jsou věřící, navštěvují i chrámy a bohoslužby, které k pravoslaví neodmyslitelně patří. Avšak tyto návštěvy převážně omezují pouze na důležité pravoslavné svátky. Z výzkumu však také vyplývá, že návštěvy chrámu mají spíše individuální charakter, protože každý jedinec spatřuje dodržování náboženských tradic a uspokojování potřeb s tím spojených v něčem jiném. Někomu stačí se pomodlit doma a někdo pro modlitbu naopak potřebuje prostředí pravoslavného chrámu.⁴⁴ V ČR je opravdu velké množství pravoslavných svatostánků⁴⁵, takže pravoslavní věřící by neměli mít nouzi o uspokojení svých náboženských potřeb. Pravoslavná církev u nás je také dosti aktivní, například v roce 2012 byl v Praze postaven nový chrám zasvěcený sv. Ludmile⁴⁶.

2.2 Ruský pohled na život v Česku

V této části své práce bych ráda prezentovala pohled samotných Rusů na život v České republice. Celkově jsem svou práci koncipovala tak, aby šlo „slyšet“ především ruskou menšinu. Čerpala jsem především z rozhovorů, které poskytli pro časopis Respekt samotní Rusové jako svou osobní výpověď. Jako zdroj jsem zvolila článek s názvem: „*Jak žije rostoucí komunita v Česku*“ od autora Adama Štůry, který byl uveřejněn 17. 1. 2010 na internetových stránkách časopisu Respekt a poté převzat stránkami Ukrajinci.cz. Autor článku zpovídá několik příslušníků ruské menšiny, kteří trvale pobývají v ČR. Článek má spíše vyvrátit negativní názory, které podle autora o Rusech převládají mezi Čechy. Mezi prvními, které autor zpovídal, je Leonid Baxiněř, který žije a pracuje v Praze. Vede tam

---

⁴³ Sládek, K.: *Ruská diaspora v České republice (Sociální, politická a religiózní variabilita ruské migrace)*, Praha 2010, 144 s., str. 90-93

⁴⁴ Taktéž, str. 96

⁴⁵ ŠŮRA, Adam. Jak žije rostoucí komunita Rusů v Česku. *Respekt* [online]. 2010 [cit. 2014-03-28].

Dostupné z: <http://www.ukrajinci.cz/cs/publikace-clanky/detail/rusove-se-vraceji-jak-zije-rostouci-komunita-rusu-vacesku/>

⁴⁶ DZYUBA, Mikhail A. Nový chrám Ruské pravoslavné církve sv. Ludmily v Praze. In: *Všekožácký svaz českých zemí a Slovenska* [online]. 2012 [cit. 2014-03-27]. Dostupné z: <http://www.kazaki.cz/cs/article/91-novy-chram-ruske-pravoslavne-cirkve-sv-ludmily-v-praze.html>

malý podnik na úpravu oděvů, na který je náležitě pyšný.⁴⁷ Poprvé navštívil Prahu před dvanácti lety pouze jako turista a jak sám uvádí: „*Do Prahy jsem se zamiloval na první pohled, je to můj druhý domov.*“⁴⁸ V Rusku se mu nelíbilo, a proto hledal jiné možnosti pro svůj budoucí život. Nejprve pracoval v New Yorku, ale v ilegalitě, a proto se vrátil do Petrohradu, odkud pochází. Založil si tam fabriku na výrobu džínových oděvů, které byly, jak sám uvádí, v 90. letech v Petrohradu nedostatkových zbožím, a začal podnikat. Když však objevil Prahu, rozhodl se podnik přenechat přátelům a za pravidelnou rentu z podílu ve firmě chtěl v klidu žít v Praze. Bohužel fabrika v Petrohradu zkrachovala a pan Baxiněř si musel začít v ČR vydělávat. Jak sám uvádí, na život v Česku nedá dopustit, naopak si stěžuje na svou rodnou vlast: „*Pořád tam vládnu komunisti, jenom převlékli kabáty!*“ „*Nechci s nimi mít nic společného a mám z nich strach.*“⁴⁹ Tvrdí, že ruským akcím se vyhýbá a na otázku, jestli se máme bát přílivu ruských občanů, odpověděl: „*To rozhodně ne, většinou jsou to lidi jako já - střední podnikatelé, kteří chtějí jenom v klidu žít.*“ „*Něco jiného je stát a něco jiného jsme my.*“ Podle průzkumů se zdá, že Češi postupně začínají s názorem pana Baxiněře souhlasit a na Rusy si začínají zvykat. V žebříčku sympatií k cizím národům jsou sice Rusové pořád na nižších příčkách, ale ve srovnání s 90. lety, kdy se o rekordní neoblibu dělili s romskou menšinou, se jejich postavení v očích Čechů začíná vylepšovat.⁵⁰

O další názor se zasloužil pan Pavel Meytuv, který v ČR podniká. Uvádí, že když přišel v 90. letech, nechtěl mu nikdo ani pronajmout byt, ale v dnešní době už se s takovými reakcemi neseťká a tvrdí, že vztahy mezi Čechy a Rusy se jasně zlepšily. Pan Meytuv pronajímá a nakupuje nemovitosti pro ruské krajany. Podle jeho slov se toho od 90. let mnoho změnilo. Zatímco v té době se zde Rusové představovali jako pouliční prodavači drobného zboží, dnes jsou to spíše ruští turisté, kterých bývá v Praze ročně až 300 tisíc, a přicházející podnikatelé.⁵¹ „*Usazují se tady lidé, kteří v Rusku spadají do střední třídy.*“

---

⁴⁷ ŠŮRA, Adam. Jak žije rostoucí komunita Rusů v Česku. *Respekt* [online]. 2010 [cit. 2014-03-28].

Dostupné z: <http://www.ukrajinci.cz/cs/publikace-clanky/detail/rusove-se-vraceji-jak-zije-rostouci-komunita-rusu-vacesku/>

⁴⁸ Taktěž

⁴⁹ Taktěž

⁵⁰ Taktěž

⁵¹ ŠŮRA, Adam. Jak žije rostoucí komunita Rusů v Česku. *Respekt* [online]. 2010 [cit. 2014-03-28].

Dostupné z: <http://www.ukrajinci.cz/cs/publikace-clanky/detail/rusove-se-vraceji-jak-zije-rostouci-komunita-rusu-vacesku/>

Není tu pro ně draho jako na Západě," říká bývalý člen Rady vlády pro národnostní menšiny Alexej Kelin. Ruští boháči podle něj vyhledávají Londýn nebo Paříž.⁵²

Výzkum Dušana Drbohlava⁵³ dokazuje, že Rusové spoléhají především na rodinné vazby, což dokazuje další výpověď, ve které paní Iolanta Avanesian, majitelka dejvického obchodu Arbat, uvádí, že do jejího obchodu chodí spousta Rusů, ale jen kvůli nákupu, nikoli kvůli navázání nových přátelských vztahů.⁵⁴

Další pohled na život v ČR poskytla doktorandka z Filosofické fakulty Univerzity Karlovy Maria Molchan, která vysvětluje, proč přijela do Česka. Přijela sem za vzděláním, protože to přijde levněji a při znalosti českého jazyka nemusí platit školné. Dalším důvodem bylo, že na rozdíl od prestižních petrohradských nebo moskevských univerzit nemusí uplácet, aby mohla studovat.⁵⁵

Na názoru, že sem Rusové přicházejí kvůli nespokojenosti se společenským i politickým životem v Rusku, se shodují i experti na česko-ruské vztahy, podle kterých je třeba rozlišovat studenty a střední ruské podnikatele, kteří do Česka přicházejí kvůli kvalitnějšímu životu, a zástupce velkých ruských společností. „*U těch prvních bych řekl, že je dobře, že sem přicházejí. Vědomě a dobrovolně se rozhodli, že nechtějí žít v současném Rusku. Mají k němu spíš kritický vztah a hledají tady alternativu,*“ říká Michael Romancov, potomek ruských protibolševických emigrantů, který přednáší politickou geografii na Fakultě sociálních věd Univerzity Karlovy. „*Druhá věc jsou společnosti řízené Kremlem. Tam je potřeba být na pozoru a je dobře, že je český stát vyhodnocuje jako bezpečnostní riziko,*“ dodává.⁵⁶

Autor článku ve své práci představil ruské migranty v lepším světle. Z článku je jasné, že většina Rusů sem přichází za lepším životem, lepší prací a také například kvůli tomu, že

---

⁵² Taktěž

⁵³ Viz. předchozí text

⁵⁴ ŠŮRA, Adam. Jak žije rostoucí komunita Rusů v Česku. *Respekt* [online]. 2010 [cit. 2014-03-28].

Dostupné z: <http://www.ukrajinci.cz/cs/publikace-clanky/detail/rusove-se-vraceji-jak-zije-rostouci-komunita-rusu-vacesku/>

⁵⁵ Taktěž

⁵⁶ ŠŮRA, Adam. Jak žije rostoucí komunita Rusů v Česku. *Respekt* [online]. 2010 [cit. 2014-03-28].

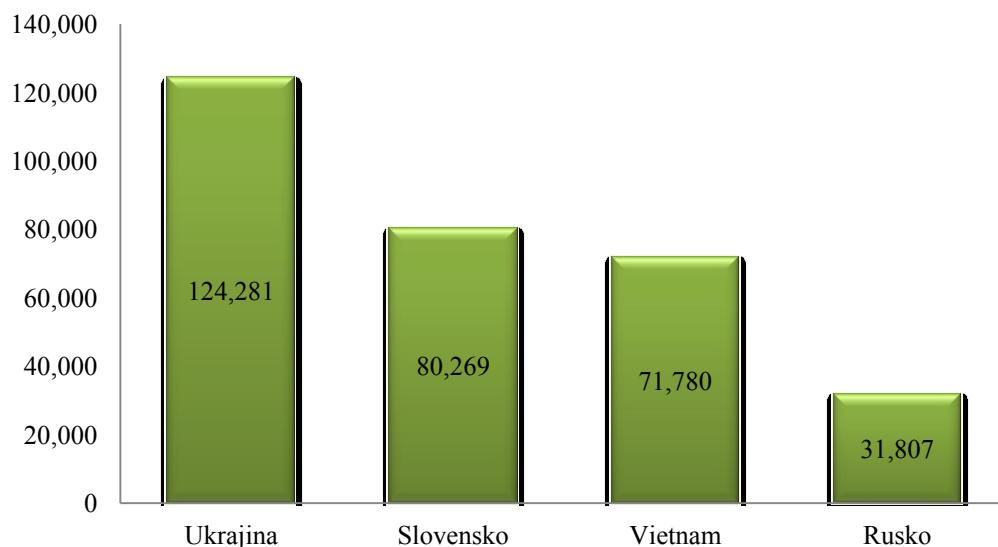
Dostupné z: <http://www.ukrajinci.cz/cs/publikace-clanky/detail/rusove-se-vraceji-jak-zije-rostouci-komunita-rusu-vacesku/>

si Prahu a Českou republiku zkrátka oblíbili. Jak ale uvádí experti na česko-ruské vztahy, jsou tu také jiní Rusové, kteří do ČR nepřicházejí kvůli lepším životním podmínkám, ale aby zbohatli, což je třeba rozlišovat.

2.3 Situace v roce 2010

V roce 2010 byl celkový počet Rusů žijících na území ČR 31 807. Ruská národnost patřila mezi deset nejčastěji se vyskytujících národností v ČR, z toho největší počet zaujímal kraj Praha a nejméně Rusů bylo ve Zlínském a Olomouckém kraji. Na následujících grafech ukážu přehled Rusů v oblasti celkového počtu cizinců, počtu narozených dětí v ČR pro rok 2010, postavení v zaměstnání a počtu odsouzených Rusů. Tyto typy grafů jsem zvolila proto, že se mi zdály být nejzajímavější. Celkový počet cizinců je pro mě klíčový a celkově mi přijdou všechny číselné řady velmi zajímavé pro přehled.

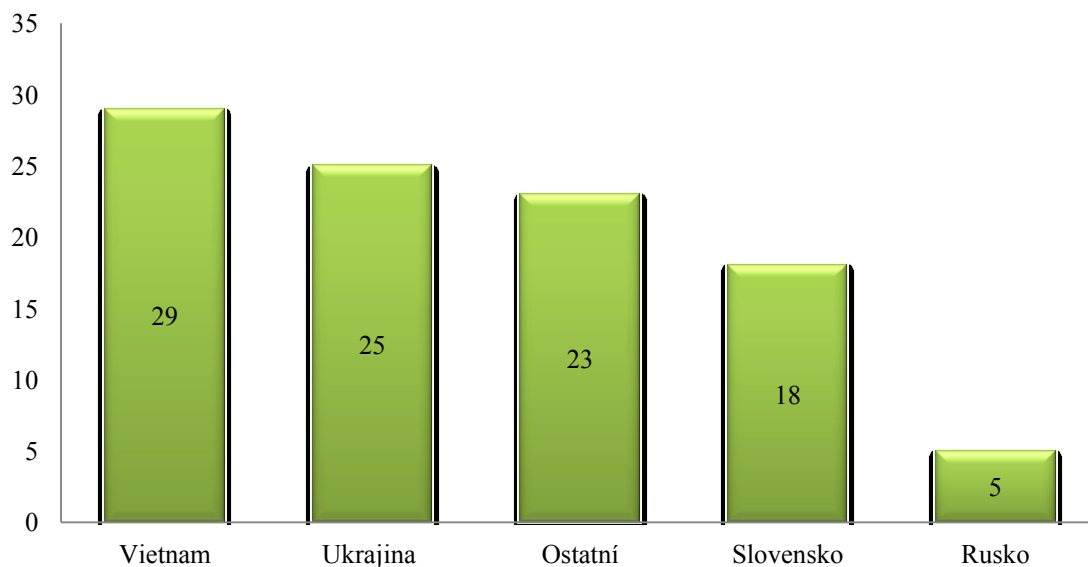
2.3.1 Celkový počet cizinců na území ČR

Obrázek 1: Celkový počet cizinců na území ČR za rok 2010

V grafu jsou znázorněna čtyři nejčastější státní občanství, z čehož Rusko zaujímá čtvrté místo s celkovým počtem 31 807 lidí. Zajímavostí v tomto grafu je fakt, že mezi ruskými obyvateli převažují v celkovém počtu grafu ženy.⁵⁷

2.3.2 Počet narozených cizinců v ČR

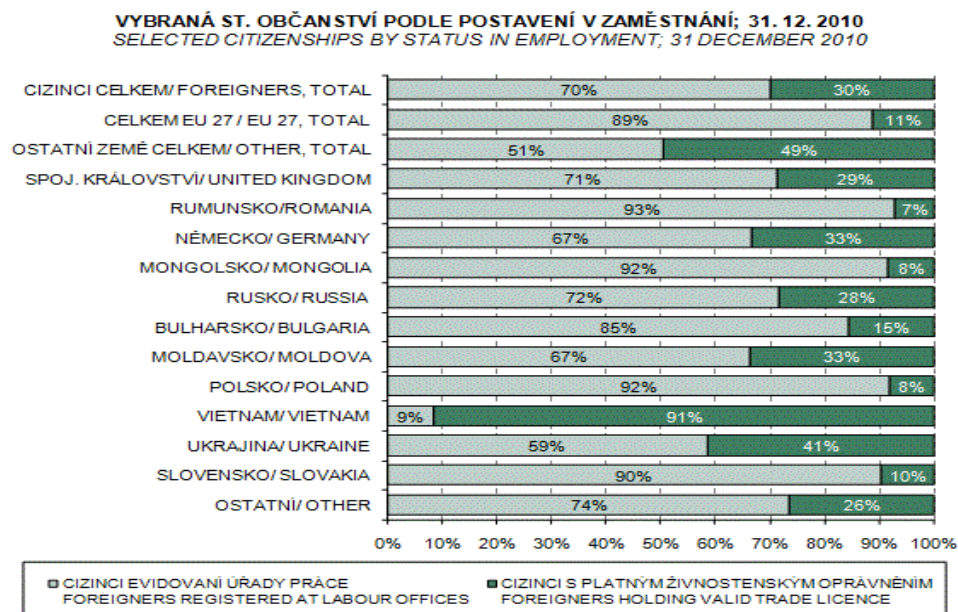

Obrázek 2. Počet narozených cizinců v ČR v % za rok 2010

⁵⁷ ČESKÝ STATISTICKÝ ÚŘAD. *Cizinci v České republice*. Praha, 2011. Dostupné z: [http://www.czso.cz/csu/2011edicniplan.nsf/t/6E0039A870/\\$File/111811k1.pdf](http://www.czso.cz/csu/2011edicniplan.nsf/t/6E0039A870/$File/111811k1.pdf)

V roce 2010 se v ČR narodilo z celkového počtu 18 % Rusů, což řadí Rusko v tomto grafu na třetí místo za Vietnam a Ukrajinu.

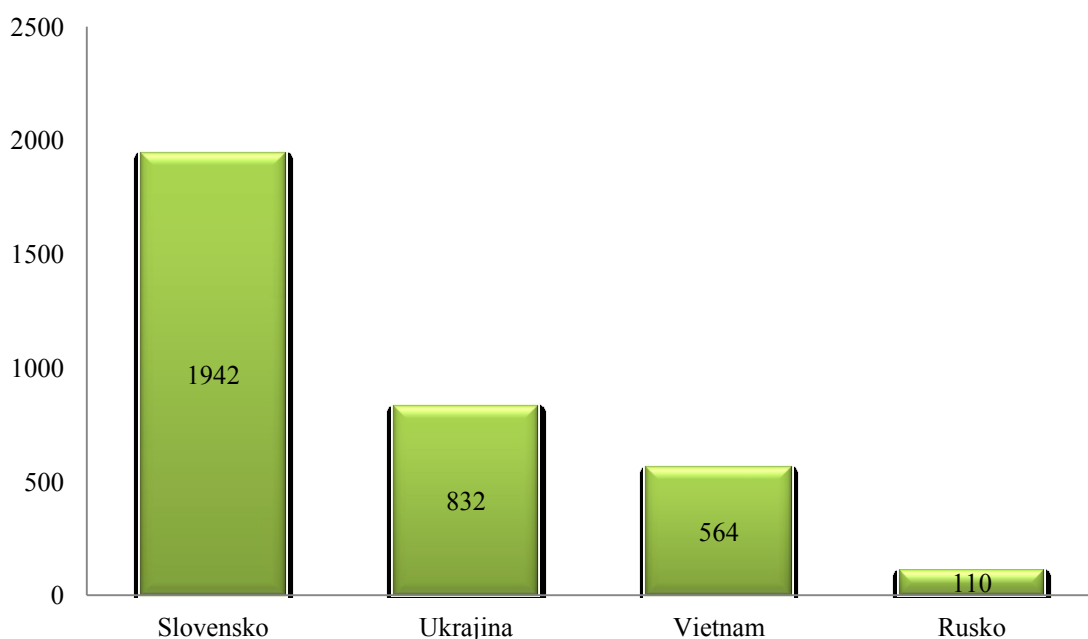
2.3.3 Postavení cizinců v zaměstnání

Obrázek 3. Postavení cizinců v zaměstnání pro rok 2010 Zdroj: ČSÚ 2010

Celkový počet Rusů, kteří byli k roku 2010 evidováni na úřadu práce, je 3 658. Z předchozího grafu je zřejmé, že 72 % Rusů je evidováno na úřadu práce a 28 % má platné živnostenské oprávnění.

2.3.4 Odsouzení cizinci v roce 2010

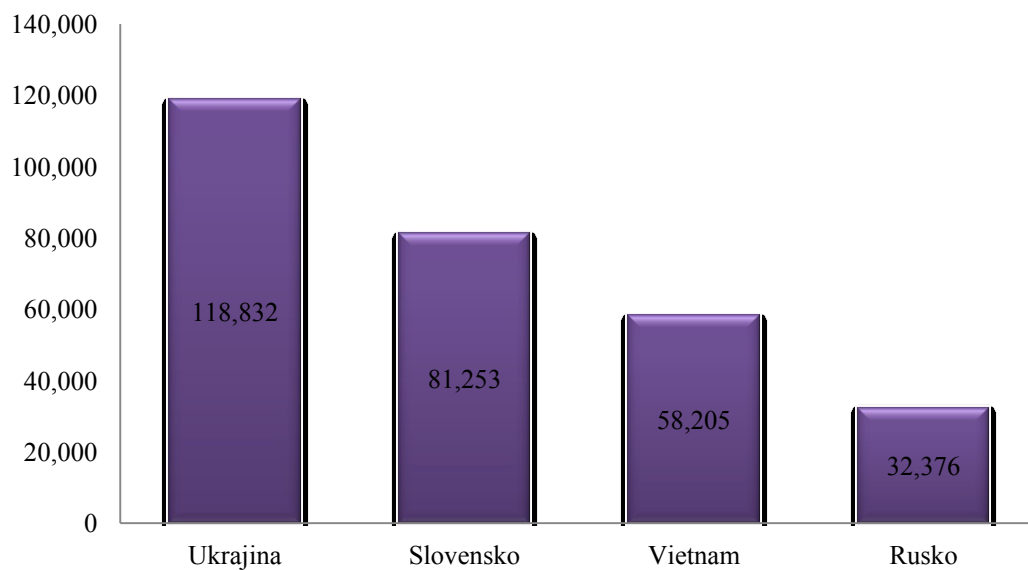
Obrázek 4. Odsouzení cizinci v roce 2010

Graf ukazuje počty odsouzených cizinců podle vybraných státních občanství. Za rok 2010 bylo českými soudy posláno do vazby 110 Rusů.

2.4 Situace v roce 2011

Celkový počet Rusů na území ČR v roce 2011 byl 32 376. Rusové se stejně jako v roce předešlém řadili s tímto počtem mezi deset nejčastějších národností žijících na našem území. Rozmístění v krajích se nezměnilo, největší počet Rusů byl zaznamenán v kraji Praha a nejméně Rusů pro rok 2011 bylo v Pardubickém, Zlínském a Olomouckém kraji. Opět bych na grafických příkladech ráda poukázala na celkový počet Rusů v ČR, počet narozených cizinců pro daný rok.

2.4.1 Celkový počet cizinců na území ČR

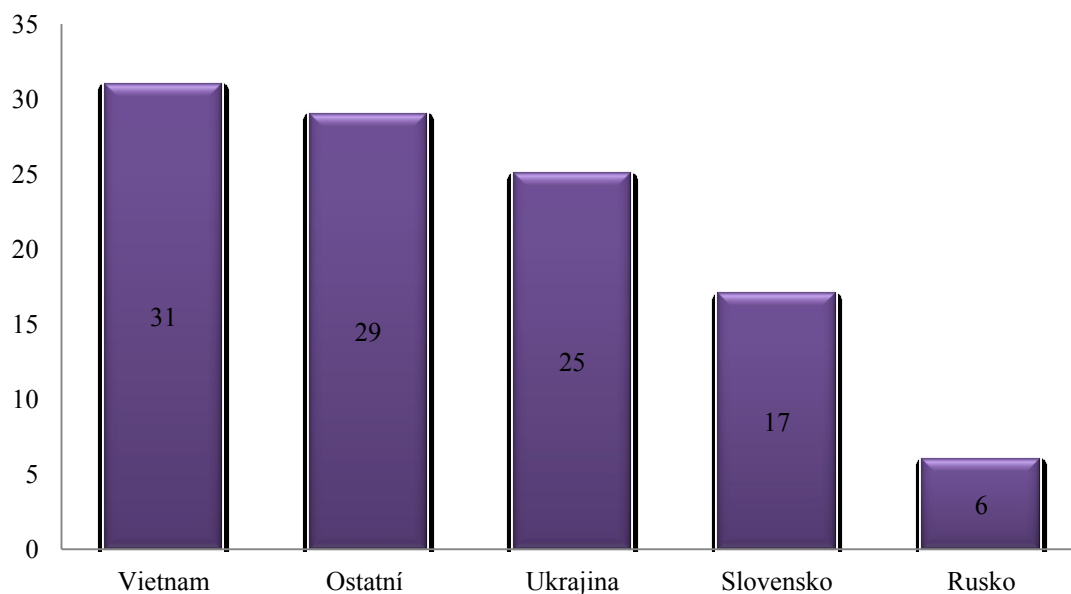

Obrázek 5. Celkový počet cizinců na území ČR pro rok 2011

Výskyt ruských občanů na našem území se za rok poměrně zvýšil, přibližně o tisíc lidí a zaujímá opět čtvrté místo.⁵⁸

⁵⁸ ČESKÝ STATISTICKÝ ÚŘAD. *Cizinci v České republice*. Praha, 2012. Dostupné z: [http://www.czso.cz/csu/2012edicniplan.nsf/t/D200491C12/\\$File/11181201.pdf](http://www.czso.cz/csu/2012edicniplan.nsf/t/D200491C12/$File/11181201.pdf)

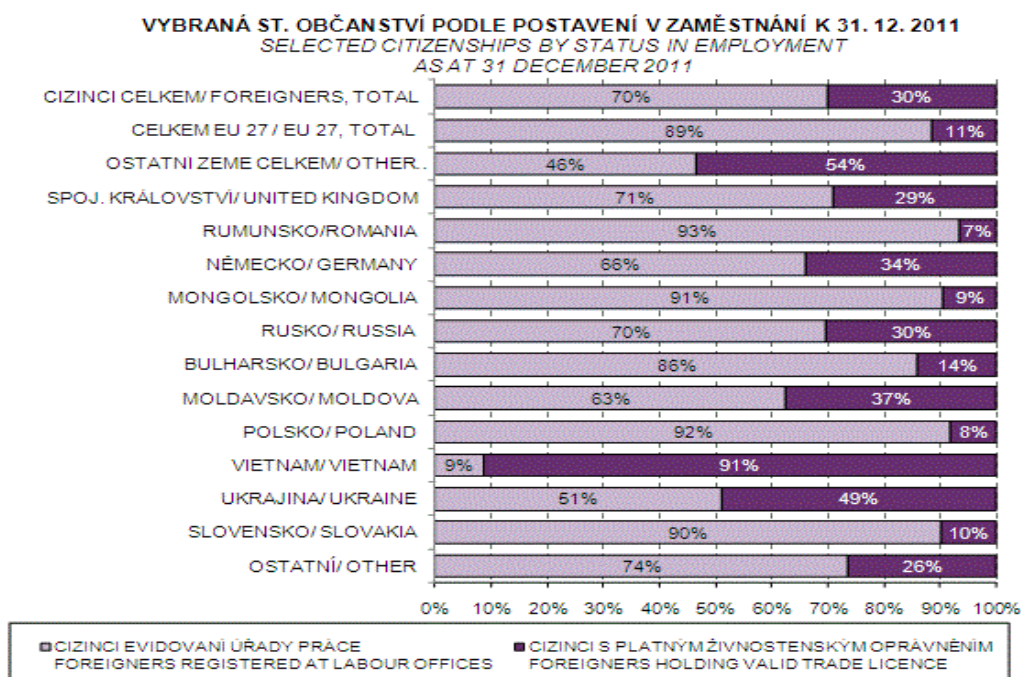
2.4.2 Počet narozených cizinců v ČR

Obrázek 6. Celkový počet narozených cizinců v ČR v % za rok 2011

V roce 2011 se počet narozených dětí zvýšil z 5 % zhruba na 6 %, což je pouze nepatrný nárůst.

2.4.3 Postavení v zaměstnání

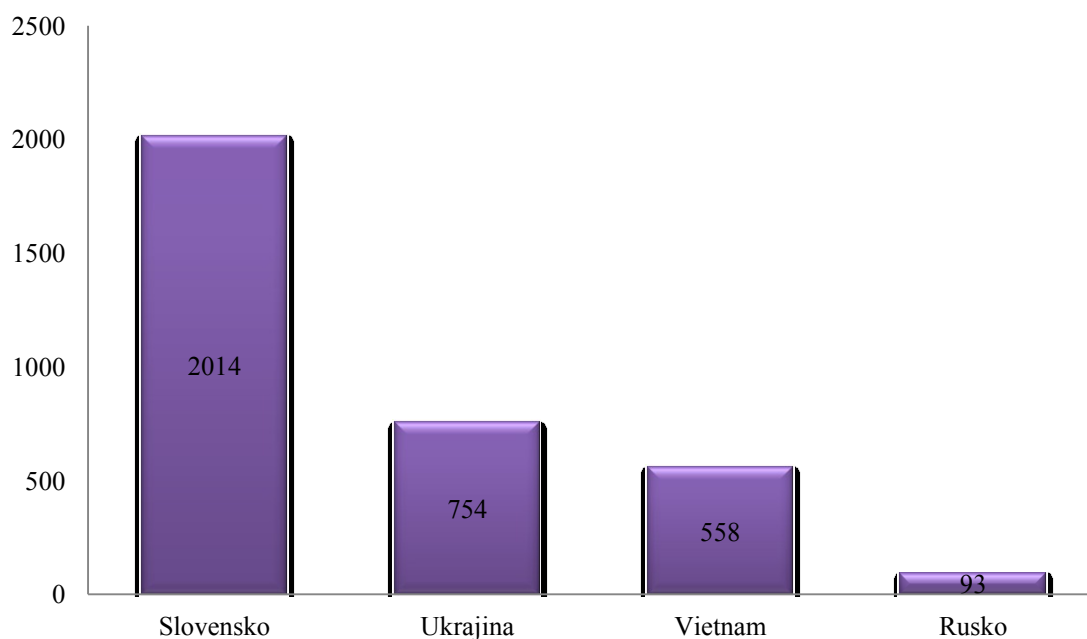

Obrázek 7. Postavení cizinců v zaměstnání pro rok 2011

Zdroj: ČSÚ 2011

Graf zobrazuje, že 70 % Rusů je evidováno na úřadu práce a 30 % má platné živnostenské oprávnění, to znamená, že počet lidí s platným živnostenským oprávněním od předchozího roku stoupl.

2.4.4 Odsouzení cizinci v roce 2011

Obrázek 8. Odsouzení cizinci v roce 2011

Tento graf se v podstatě vůbec neliší od grafu z roku 2010, protože největší počet evidovaných Rusů na úřadech práce je v rozmezí 25-39 let, na druhém místě je věková kategorie 40-54 let, s 29 %.

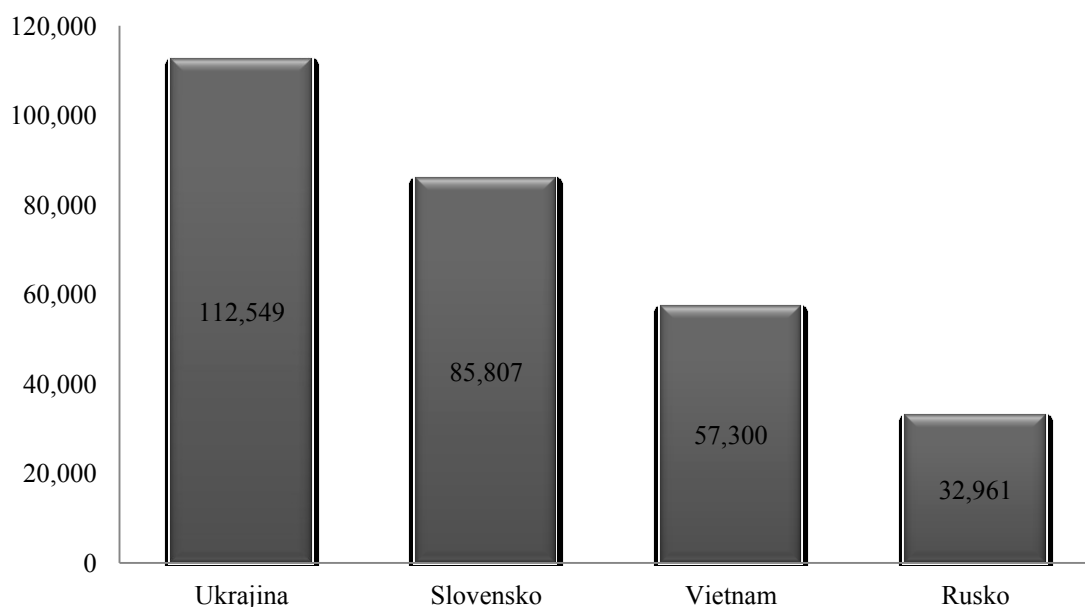
2.5 Situace v roce 2012

Celkový počet Rusů v roce 2012 byl 32 961 a žen je z toho 18 266, což činí 55 % z celkového počtu. V tomto roce se Rusko dostalo do TOP5 zemí, které jsou v ČR zastoupeny v největším počtu. Průzkum ČSÚ dokazuje, že převaha žen je patrná ve všech krajích v ČR. Nejvýraznější je tento rozdíl na Vysočině, kde je 64 % žen, tedy téměř 2/3 z Rusů v tomto kraji jsou ženy. Pro Rusy jsou typické přechodné i trvalé pobyty ve stejném poměru. Nejvyšší podíl Rusů s trvalým pobytem byl v kraji Vysočina a v Pardubickém kraji, 78 % ze všech Rusů v kraji mělo trvalý pobyt. Naopak

nejméně trvalých pobytů měli Rusové v Praze (necelých 40 %). Dlouhodobé pobyty dominovaly v Praze a nejméně jich bylo právě na Vysočině a v Pardubickém kraji.⁵⁹

2.5.1 Celkový počet cizinců v ČR

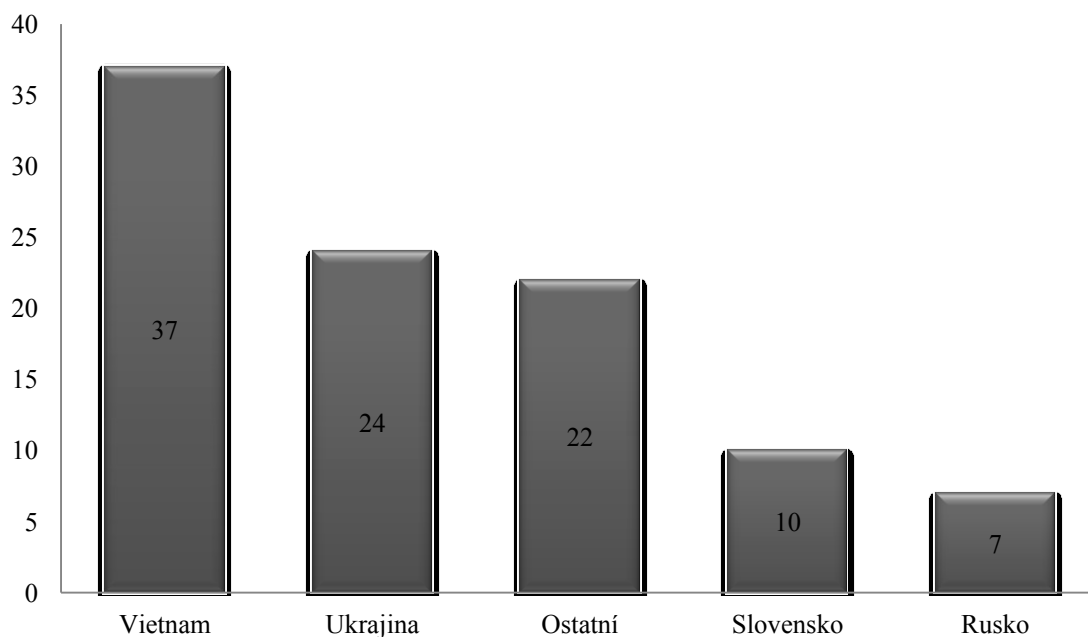

Obrázek 9 Celkový počet cizinců na území ČR v roce 2012

Z grafu můžeme vyčíst, že celkový počet Rusů na našem území za rok 2012 byl 32 961. V porovnání s předešlým rokem je to nárůst.

⁵⁹ ČESKÝ STATISTICKÝ ÚŘAD. *Nejčastější státní občanství (TOP 5): Rusko*. Praha, 2013. Dostupné z: [http://www.czso.cz/csu/2013edicniplan.nsf/t/46001CE53D/\\$File/111813_k5.pdf](http://www.czso.cz/csu/2013edicniplan.nsf/t/46001CE53D/$File/111813_k5.pdf)

2.5.2 Počet narozených cizinců v ČR

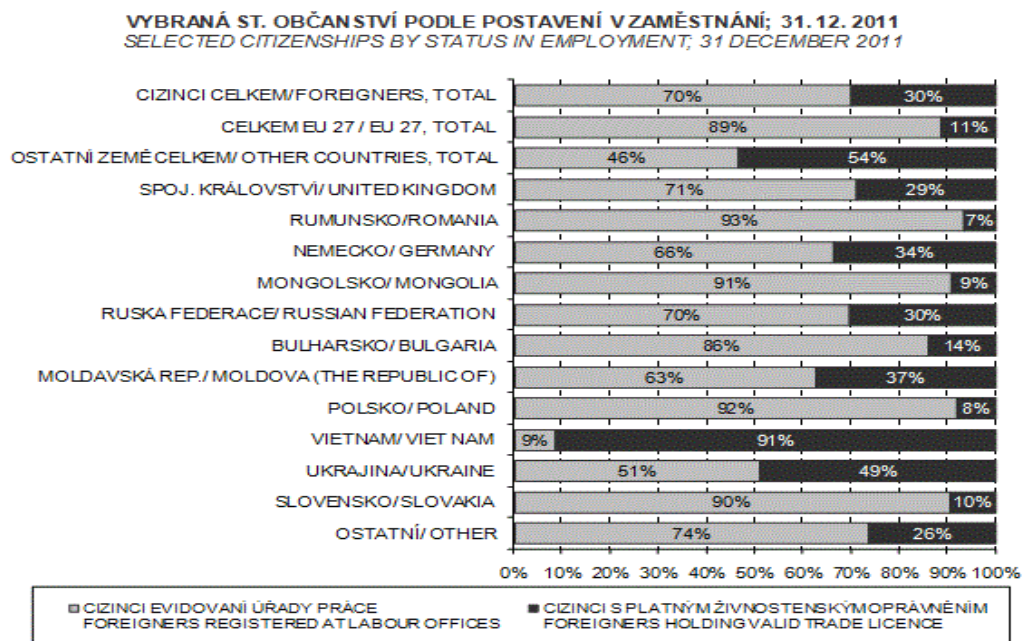

Obrázek 10. Počet narozených cizinců v ČR v % za rok 2012

Graf zobrazující počet narozených Rusů v ČR zaznamenává nepatrný nárůst oproti předešlým dvěma letům. Počet narozených dětí je podle číselně znázorněné řady v posledních dvou letech přímo úměrný nárůstu Rusů v ČR.⁶⁰

⁶⁰ ČESKÝ STATISTICKÝ ÚŘAD. *Cizinci v ČR: Cizinci narození v ČR podle státního občanství*. Praha, 2012. Dostupné z: <http://www.czso.cz/csu/2013edicniplan.nsf/tab/2E003D9661>

2.5.3 Postavení v zaměstnání

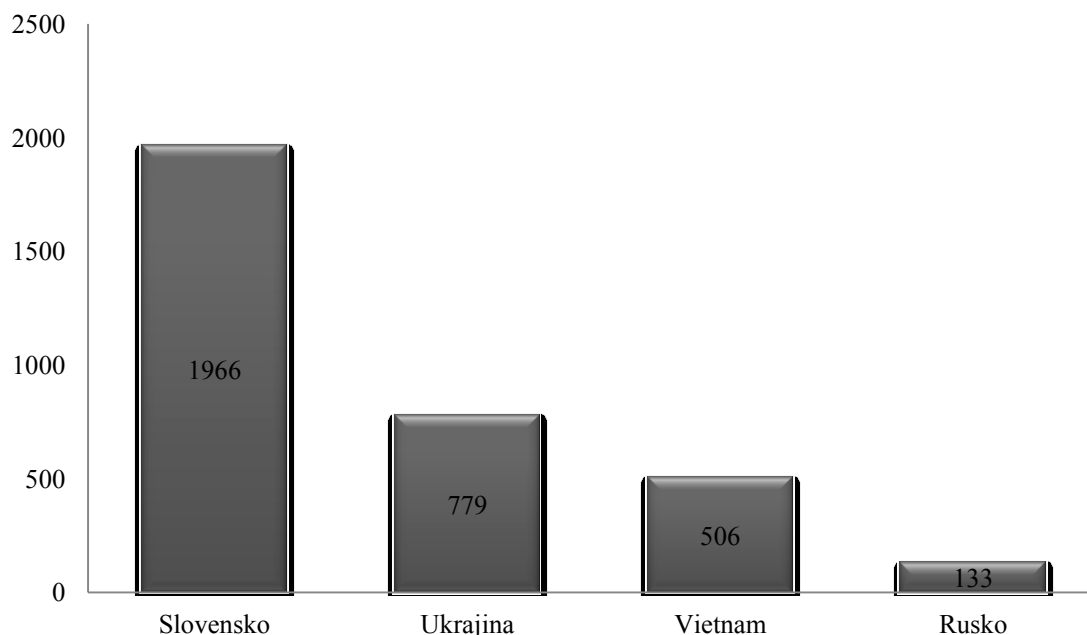

Zdroj: ČSÚ 2012

Obrázek 11. Postavení cizinců v zaměstnání za rok 2012

Z grafu je zřejmé, že Rusů zaregistrovaných na úřadech práce je 70 % a těch, kteří mají platné živnostenské oprávnění, je 30 % procent.

2.5.4 Odsouzení cizinci v roce 2012

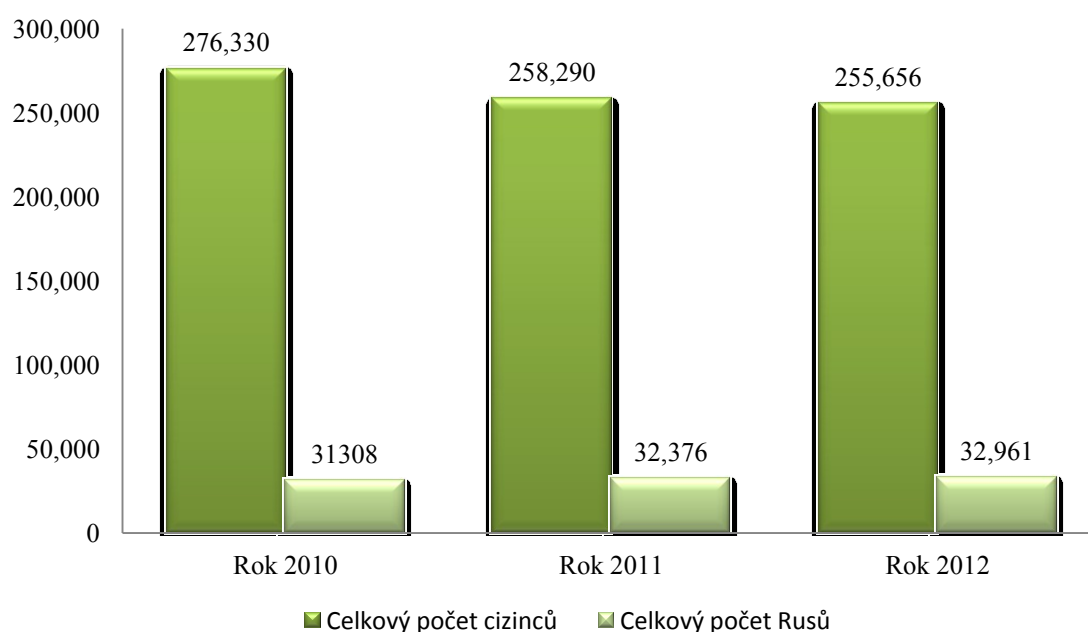
Obrázek 12. Odsouzení cizinci v roce 2012

V roce 2012 bylo v České republice odsouzeno 133 Rusů, což ve srovnání s rokem 2011 znamená dost velké zvýšení.

2.6 Shrnutí za období v letech 2010-2012

Po srovnání jednotlivých grafů jsem zjistila, že některá porovnání budou více zajímavá a jiná méně. Co se týče různých počtů, ať už celkového počtu cizinců, nebo celkového počtu narozených dětí, tato čísla se samozřejmě daleko více mění než například procenta zobrazující postavení v zaměstnání. Typy grafů jsem volila podle atraktivity. Oblasti, které jsem vybrala pro jednotlivé grafy, se mi zdály nejzajímavější pro nezaujatého čtenáře a také na základě jednotlivých číselných dat mohu udělat zajímavá porovnání. Vzhledem k tomu, jaké časové období jsem si zvolila, nebudou rozdíly v číslech tak markantní. Avšak zmapování posledních tří let života Rusů v ČR se mi zdálo nejaktuálnější, a například velké rozdíly v kriminalitě cizinců se nám mohou promítnout do reálného života. V grafech porovnávám hodnoty uvedené ČSÚ pro jednotlivé roky. Vždy porovnávám hodnoty samotných Rusů s hodnotami vybraných národností, které jsou uvedeny v grafech za jednotlivé roky.

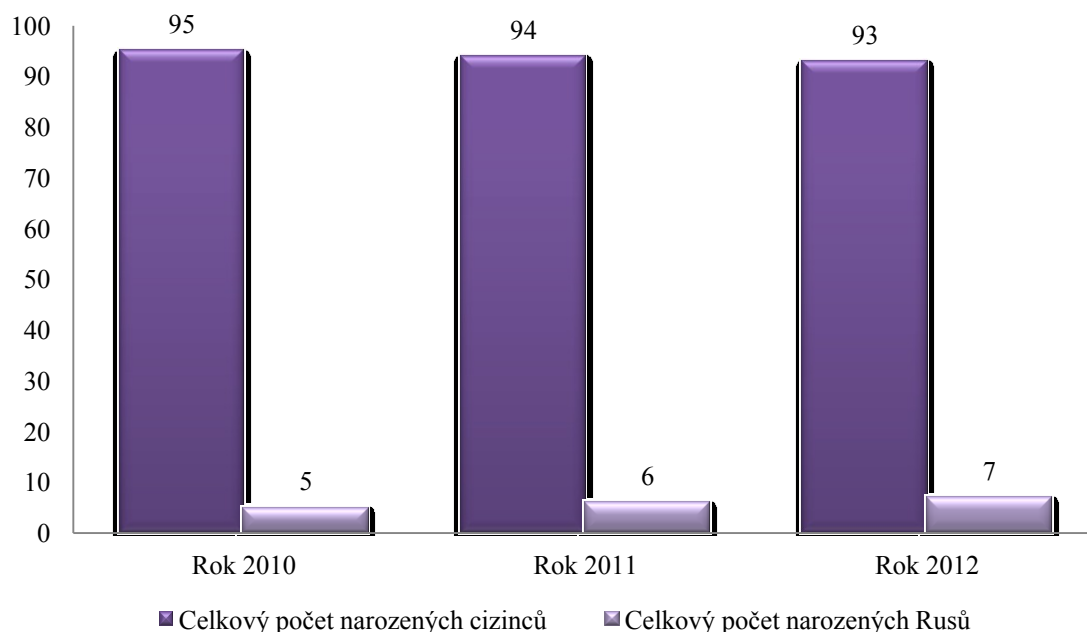
2.6.1 Celkový počet cizinců v ČR v letech 2010-2012

Obrázek č. 13 Celkový počet cizinců v letech 2010-2012

Pro srovnání jsem sečetla hodnoty jednotlivých národností, které jsou jednotlivě uvedeny v grafech předešlých. V jednu sloupci je tak celkový počet Slováků, Vietnamců a Ukrajinců porovnání s počtem Rusů v ČR za poslední tři roky. Z uvedených hodnot je možné zaznamenat jistý nárůst počtu ruských migrantů za každý rok. Rozdíly nejsou velké, ale vidíme, že za tři roky nastal značný nárůst. Z roku 2010 do roku 2011 stoupl počet Rusů na našem území o 1068 lidí, což je k celkovému počtu poměrně vysoké číslo. Nárůst mezi roky 2011 a 2012 není již tak vysoký, ale přesto to zvýšení je, a to o 585 lidí, což znamená necelou polovinu v porovnání s předchozím rokem. Výsledky tohoto grafu tedy podporují většinu tvrzení o tom, že počet ruských menšin na našem území se skutečně zvyšuje.

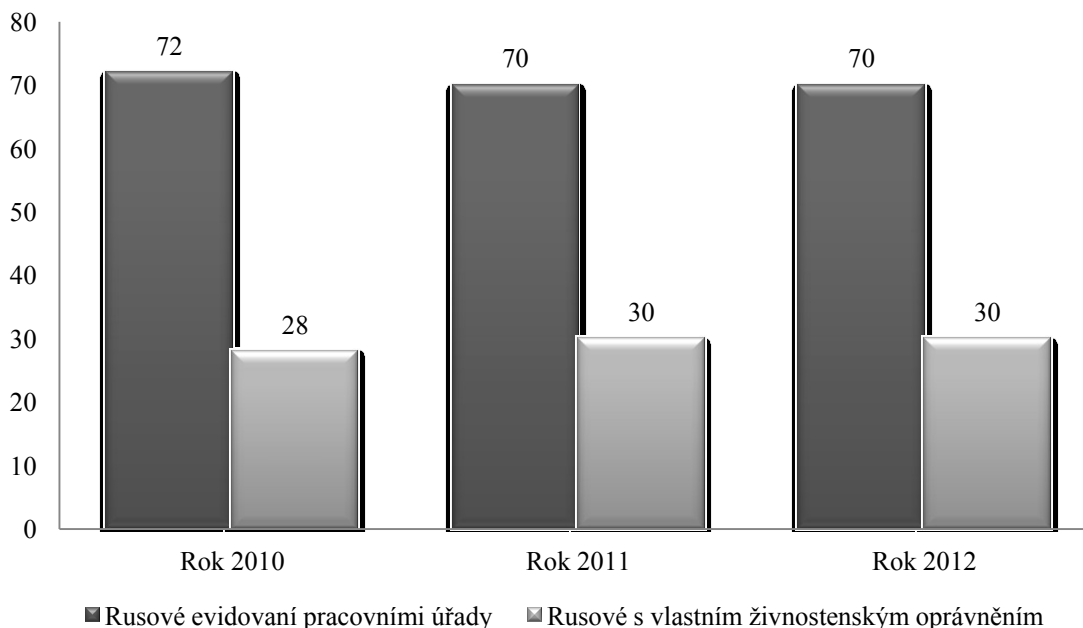
2.6.2 Celkový počet narozených cizinců v ČR v letech 2010-2012

Obrázek č. 14 Celkový počet narozených dětí v % v letech 2010-2012

Stejně tak jako se zvyšuje celkový počet Rusů na našem území, dá se předpokládat, že se bude zvyšovat i počet narozených Rusů. Tuto skutečnost výsledky grafu potvrzují. V prvním sloupci je celkový počet Vietnamců, Ukrajinců, Slováků a jiných národností, kteří jsou pro nízká čísla hromadně označeni jako „ostatní“ a jsou srovnáni s druhým sloupcem, ve kterém jsou počty Rusů. Nárůst opět není z grafu nijak zvlášť viditelný, avšak každým rokem se číslo zvedá o celé jedno procento. Chtěla jsem porovnat celkové procento nově narozených Rusů v závislosti na tom, jaká věková skupina v ČR přebývá, bohužel k těmto informacím jsem se nedostala, protože ČSÚ poskytuje informace o věkové struktuře pouze všech cizinců, nikoli o jednotlivých národnostech. Avšak podle každoročního nárůstu je možné usoudit, že nejvíce bude zastoupena skupina v produktivním věku, tzn. od 20-35 let.

2.6.3 Postavení Rusů v zaměstnání v ČR v letech 2010-2012

Obrázek č. 15 Postavení Rusů v zaměstnání v % v letech 2010-2012

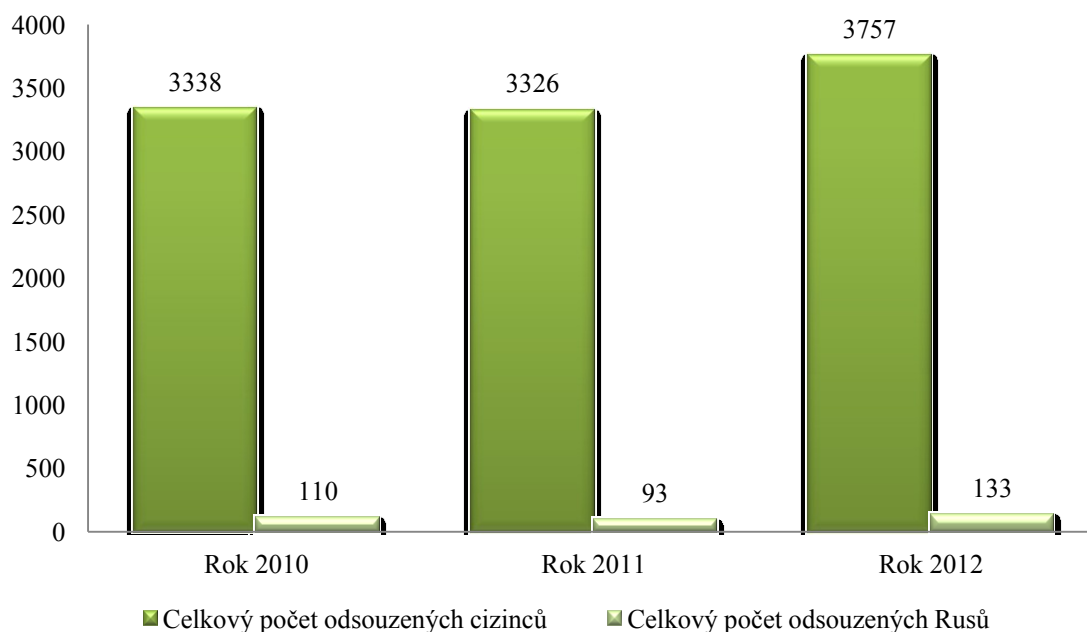
Graf zobrazuje postavení cizinců v zaměstnání, čímž se rozumí, jestli jsou evidováni na úřadech práce, nebo jsou evidováni jako živnostníci, to znamená jako majitelé živnostenského oprávnění. Rozdíly za tři roky jsou jen nepatrné, stav se moc nemění. Pouze v roce 2010 bylo nahlášeno na úřadech práce 72 % Rusů a 28% mělo živnostenské oprávnění. V následujících dvou letech je stav stejný, to znamená, že 70 % Rusů je nahlášeno na úřadech práce a 30 % má vlastní živnostenské oprávnění. Tato čísla evokují menší cílevědomost a zájem pracovat na vlastní zodpovědnost. Znamená to, že Rusové se raději nechávají zaměstnat, než aby pracovali sami na sebe. V porovnání s Vietnamci, z nichž 72 % tvoří lidé, kteří mají živnostenské oprávnění⁶¹, je tento rozdíl opravdu veliký. Podle statistik je nejvíc pracujících Rusů ve věku od 25-39 let⁶², což je nejproduktivnější věk, a pracovitost a cílevědomost by v tom případě mohla být daleko větší. V roce 2010

⁶¹ ČESKÝ STATISTICKÝ ÚŘAD. *Cizinci v ČR 2011: Zaměstnanost cizinců podle státního občanství*. Praha, 2011. Dostupné z: http://www.czso.cz/csu/2011edicniplan.nsf/kapitola/1414-11-r_2011-0900

⁶² ČESKÝ STATISTICKÝ ÚŘAD. *Zaměstnanost cizinců podle státní příslušnosti a věkových skupin 31. 12. 2010*. Praha, 2011. Dostupné z: [http://www.czso.cz/csu/2011edicniplan.nsf/t/660026E7DD/\\$File/141411_t3-15.pdf](http://www.czso.cz/csu/2011edicniplan.nsf/t/660026E7DD/$File/141411_t3-15.pdf)

byl celkový počet pracujících Rusů 5 097 a v roce 2011 tento počet narostl na 5 644 pracujících⁶³.

2.6.4 Celkový počet odsouzených cizinců v ČR v letech 2010-2012

Obrázek č. 16 Celkový počet odsouzených cizinců v letech 2010-2012

V grafu jsou porovnány celkové počty odsouzených Vietnamců, Slováků a Ukrajinců v porovnání s celkovým počtem odsouzených Rusů. Počet odsouzených Rusů se každým rokem dost mění. V roce 2010 bylo odsouzeno celkem 110 ruských občanů, 65 stíhaných, 54 obžalovaných a 66 jich bylo navrženo na potrestání.⁶⁴ V roce 2011 počet odsouzených klesl na 93 lidí, 63 lidí bylo stíháno a 74 Rusů bylo navrženo na potrestání.⁶⁵ V roce 2012 byl však zaznamenán dost znatelný nárůst kriminality, protože bylo dosouzeno 133 Rusů, 78 lidí bylo stíháno a 87 jich bylo navrženo na potrestání.⁶⁶ Rozdíl mezi rokem 2011 a 2012 je dost velký, avšak ve srovnání s počtem odsouzených jiných národností není až tak

⁶³ ČESKÝ STATISTICKÝ ÚŘAD. *Zaměstnanost cizinců podle státního občanství*. Praha, 2011. Dostupné z: [http://www.czso.cz/csu/2013edicniplan.nsf/t/2E003D962F/\\$File/141413_t3-08.pdf](http://www.czso.cz/csu/2013edicniplan.nsf/t/2E003D962F/$File/141413_t3-08.pdf)

⁶⁴ ČESKÝ STATISTICKÝ ÚŘAD. *Stíhané, obžalované a odsouzené osoby podle státního občanství v roce 2010*. Praha, 2010. Dostupné z: [http://www.czso.cz/csu/2013edicniplan.nsf/t/2E003D962F/\\$File/141413_t3-08.pdf](http://www.czso.cz/csu/2013edicniplan.nsf/t/2E003D962F/$File/141413_t3-08.pdf)

⁶⁵ ČESKÝ STATISTICKÝ ÚŘAD. *Stíhané, obžalované a odsouzené osoby podle státního občanství v roce 2011*. Praha, 2011. Dostupné z: [http://www.czso.cz/csu/2012edicniplan.nsf/t/CB00457FB4/\\$File/141412_t5-1.pdf](http://www.czso.cz/csu/2012edicniplan.nsf/t/CB00457FB4/$File/141412_t5-1.pdf)

⁶⁶ ČESKÝ STATISTICKÝ ÚŘAD. *Stíhané, obžalované a odsouzené osoby podle státního občanství v roce 2012*. Praha, 2012. Dostupné z: [http://www.czso.cz/csu/2013edicniplan.nsf/t/2E003D9601/\\$File/141413_t5-1.pdf](http://www.czso.cz/csu/2013edicniplan.nsf/t/2E003D9601/$File/141413_t5-1.pdf)

alarmující a na základě těchto údajů je možné usoudit, že nebezpečí hrozící ze strany ruských menšin je zanedbatelné.

3 Ruské instituce v ČR

Instituce, organizace a různá sdružení, které jsou na našem území registrovány, jsou nejvíce jednotícím prvkem ruské menšiny. V těchto organizacích mají jednotlivci i skupiny možnost navazovat nová přátelství a udržovat ta stará, ale především udržovat tradice jejich země. V rámci jednotlivých sdružení se pořádají různé kulturní akce, které by měly tomuto účelu nápomoci. V různých člancích můžeme najít spekulace a podezření, že ne všechny organizace a časopisy jimi vydávané v ČR jsou ve prospěch Rusů, ale že některá jsou údajně řízena Kremlem a informace v nich nemají být vždy pravdivé.⁶⁷

3.1 Ruské středisko vědy a kultury

Oficiální institucí, která je zaměřena na rozvoj kulturních, vzdělávacích, vědeckotechnických a informačních styků Ruské federace s Českou republikou je Ruské středisko vědy a kultury (RSVK)⁶⁸. Středisko spadá pod Velvyslanectví Ruské federace, spolupracuje s řadou sdružení. Především se sdružením Ruská tradice, Českou asociací rusistů, Ruským institutem a dalšími. RSVK provozuje také knihovnu, její další vzdělávací aktivity jsou zaměřeny na české občany, kterým pomáhá s informacemi o možnostech studia v Ruské federaci. Na této a dalších úrovních spolupracuje i s ministerstvem školství a ministerstvem kultury. RSVK organizuje pro ruské občany na našem území koncerty, slavnostní večery a oslavy u příležitosti významných pamětních dat v historii Sovětského svazu a Ruské federace. Dále organizují autorské večery a setkání se spisovateli, básníky, režiséry a herci.⁶⁹

3.2 Artek

Další organizací je ARTEK neboli spolek rusky mluvících studentů a jejich příznivců. Tato organizace byla oficiálně zaregistrována v roce 2001. Organizace sdružuje nejenom studenty, ale také všechny příznivce, kteří mají o spolek zájem. Vydávají stejnojmenný časopis, informují o možnostech studia pro cizince, pořádají různé společenské akce.⁷⁰

---

⁶⁷ ШУЛЬЦ, Ирина. РУКА КРЕМЛЯ, ПЯТАЯ КОЛОННА И ПРОГНИВШИЙ ЗАПАД. In: *Пражский экспресс* [online]. 2013 [cit. 2014-03-27]. Dostupné z: <http://www.prague-express.cz/ruscz/30462-2013-05-12-19-42-06.html>

⁶⁸ Dále už jen RSVK

⁶⁹ O zastupitelství. In: *Zastupitelství Rossotrudničestva v České republice* [online]. Praha [cit. 2014-03-20]. Dostupné z: <http://cze.rs.gov.ru/cs/node/1002>

⁷⁰ Об обществе. *Artek* [online]. Praha: Artek [cit. 2014-03-14]. Dostupné z: <http://www.artek.cz/about-community/>

3.3 Ruský klub

Ruský klub nabízí především neustálé rozvíjení vzájemných kulturních výměn, pomoc při adaptaci v novém prostředí, a také pomoc při hledání ubytování pro rusky mluvící občany. Na rozdíl od ARTEKu se Ruský klub zaměřuje spíše na pomoc administrativní, a to již více než dvacet let.⁷¹

3.4 Russkaja tradicija

Tato organizace byla založena v roce 2001 jako občanské sdružení. Členy tohoto sdružení mohou být nejen migranti z Ruské federace, ale také všichni ti, kteří se svými názory řadí k ruské menšině. Za cíl svého působení si toto sdružení předsevzalo ochranu kulturního dědictví, kterou tu po sobě zanechali všichni ruští migranti. Sdružení vydává knihy mapující osudy ruské emigrace a také časopis „Russkoje slovo“, který by se měl stát sjednocujícím a informačním prvkem ruské diaspory a jejích organizací. Další literární aktivitou je prezentace ruskojazyčných autorů žijících v Čechách či večery autorského čtení. Udržuje také tradici koncertů vážné hudby na téma „Prolínání a vzájemné obohacování české a ruské hudební kultury v 19. a 20. století“.⁷²

Dalším sdružujícím prvkem pro ruské menšiny jsou centra na podporu integrace cizinců v České republice. Každý kraj má svoje centrum a cizinci do těchto center mohou přicházet, setkávat se tam, ale především si přicházejí pro pomoc, například v právní sféře. Kromě právního poradenství tato centra zajišťují sociální poradenství, pořádají sociokulturní kurzy a také kurzy českého jazyka.⁷³

Společná pro všechny organizace je pak snaha o dosažení dobrých vztahů a lepšího vzájemného poznání s většinovou společností, dosažení větší důvěry mezi jednotlivci, vzájemné kulturní obohacení. Dále je to pomoc při pochopení české kultury a mentality, která se od ruské liší.

---

⁷¹ Русский информационный центр в южной Чехии. Помощь в организации и ведении бизнеса. ПОДМАРКОВ, Юрий. *Infocentr CZ* [online]. České Budějovice [cit. 2014-03-14]. Dostupné z: <http://rusklub.infocentr.cz/>

⁷² Ruská kulturní identita. In: *Mezikulturní dialog: společně napříč kulturami* [online]. [cit. 2014-03-14]. Dostupné z: <http://www.mezikulturnidialog.cz/ruska.html>

⁷³ CENTRA NA PODPORU INTEGRACE CIZINCŮ. *Sociokulturní kurzy-Olomouc* [online]. 2009. vyd. [cit. 2014-03-20]. Dostupné z: <http://www.integracnicentra.cz/OlomouckyKraj/OK.aspx>

4 Ruský tisk a jiné informační zdroje

Většina ruských časopisů u nás je vydávána především v rámci organizací, které jsem jmenovala. Kromě časopisů však fungují také různé noviny. Následující informace o ruském tisku jsou odvislé od kvality a informovanosti jejich internetových stránek. Některé stránky jsou velmi obsáhlé a poskytují veškeré informace, další jsou velmi stručné.

4.1 „Koruna“

Tento časopis se v Praze vydává od roku 1999. Vychází každá týden v ruském jazyce a nabízí čtenářům novinky nejen z České republiky, ale také z celého světa. Týdeník má třináct hlavních rubrik, ve kterých nabízí práci, informuje o nejnovějších událostech a také mapuje osudy migrantů.⁷⁴

4.2 „Pražskij ekspres“

Je to reklamě-informační týdeník s neplacenou inzercí. Vydává se v Praze od roku 1999. V průběhu prvních let noviny vycházely pod názvy Ruská anonce, Ruskaja Čechija a Naše anonce. V lednu roku 2005 si noviny změnilý název na Pražský Expres. V každém čísle novin Pražský expres jsou zprávy o České republice, hlavní kulturní události v Čechách, aktuální informace o sportovních novinkách, rozhovory s představiteli různých společností, rovněž jsou publikovány fotoreportáže a hodně jiných užitečných informací. Týdně se na stránkách novin Pražský Expres publikuje víc než 1.200 neplacených a placených inzercí nejrůznější tematiky a kolem padesátí reklamních modulů. Všechny inzerce jsou rozdělené do 95 tematických rubrik.⁷⁵

4.3 „Russkoje slovo“

Časopis vydává organizace Russkaja tradicija v Praze s finanční podporou Ministerstva kultury České republiky. Redakce časopisu se ve svých periodikách zaměřuje především na společensko-politickou situaci v ČR a ve světě, ale také na historii, ve které hledá další potenciální zdroje k odhalení nových informací. Redakce časopisu sestává z pevného

---

⁷⁴ KRONA. *О нас* [online]. Praha, 1999 [cit. 2014-03-20]. Dostupné z: <http://www.gazetakrona.cz/%D0%BE-%D0%BD%D0%B0%D1%81/>

⁷⁵ ПРАЖСКИЙ ЭКСПРЕСС. *ОСНОВНЫЕ СВЕДЕНИЯ О ГАЗЕТЕ «ПРАЖСКИЙ ЭКСПРЕСС»* [online]. Praha, 2005 [cit. 2014-03-20]. Dostupné z: <http://www.prague-express.cz/we.html>

kruhu autorů, z nichž má každý na starosti svoje téma, ale do psaní jsou zapojováni nadějní studenti žurnalistiky. Redaktorem časopisu je paní Marina Dobuševa.⁷⁶

4.4 „Artek“

Tento časopis je vydáván profesionálními novináři spolu s nadanou mládeží studující žurnalistiku. Mládež má v tomto periodiku významné slovo. Reaguje na společenskou situaci v ČR, na sociální a politické problémy. Jejich výpovědi jsou založeny na důvěryhodných zdrojích, případně na vlastních zkušenostech. Dále jsou zde představeny významné osobnosti dnešní doby.⁷⁷

4.5 „Děngi“

Finančně-ekonomické noviny „Děngi“ jsou jedinečným informačně-analytickým periodikem, které vychází v ruském jazyce na území ČR. Představuje jedinečné informačně-analytické periodikum, věnující se otázkám z oblasti ekonomiky, businessu a financování, které vycházejí v ruském jazyce na území ČR. Vydává se od ledna roku 2008.⁷⁸

4.6 „Hlas Ruska“

Hlas Ruska je nejstarší státní rozhlasová společnost Ruska vysílající do zahraničí. Poprvé se její znělka ozvala 29. října 1929. Mezi její hlavní úkoly patří informovat o tom, co se děje v naší zemi i ve světě, seznamovat s ruským názorem na mezinárodní události a také vést efektivní dialog s krajany v zahraničí. Rozhlasová stanice vysílá do 160 zemí světa ve 38 jazycích 151 hodinu každý den na krátkých a středních vlnách a v FM vlnovém rozsahu, prostřednictvím družicových kanálů a mobilní telefonní sítě. Posluchačskou obec Hlasu Ruska tvoří přes 100 milionů lidí. Předsedou rozhlasové společnosti Hlas Ruska je Andrej Bystrickij.⁷⁹

---

⁷⁶ ДОБУШЕВА, Марина. *Русская традиция: Общественная организация* [online]. Praha, 2003 [cit. 2014-03-20]. Dostupné z: <http://www.prague-express.cz/we.html>

⁷⁷ О журнале. *Artek* [online]. Praha: Artek [cit. 2014-03-14]. Dostupné z: <http://www.artek.cz/about-community/>

⁷⁸ RUMEDIA.CZ. *Největší hospodářské noviny v ruském jazyce na území ČR* [online]. Praha, 2014 [cit. 2014-03-20]. Dostupné z: http://www.rumedia.cz/index.php?option=com_content&view=article&id=55:nejvti-hospodaske-noviny-v-ruskem-jazyce-na-uzemi-eske-repubiky&catid=35:fasion&Itemid=88

⁷⁹ HLAS RUSKA. *O nás* [online]. Praha, 2005, 2014 [cit. 2014-03-20]. Dostupné z: <http://czech.ruvr.ru/about/>

5. Cíle a výzkumné otázky dotazníkového šetření

5.1 Hlavní cíl

Cílem dotazníkového šetření je zjistit, jaké jsou motivy příchodu dotazovaných Rusů, jak se dokázali zapojit do společnosti, s jakými problémy se ve společnosti potýkali.

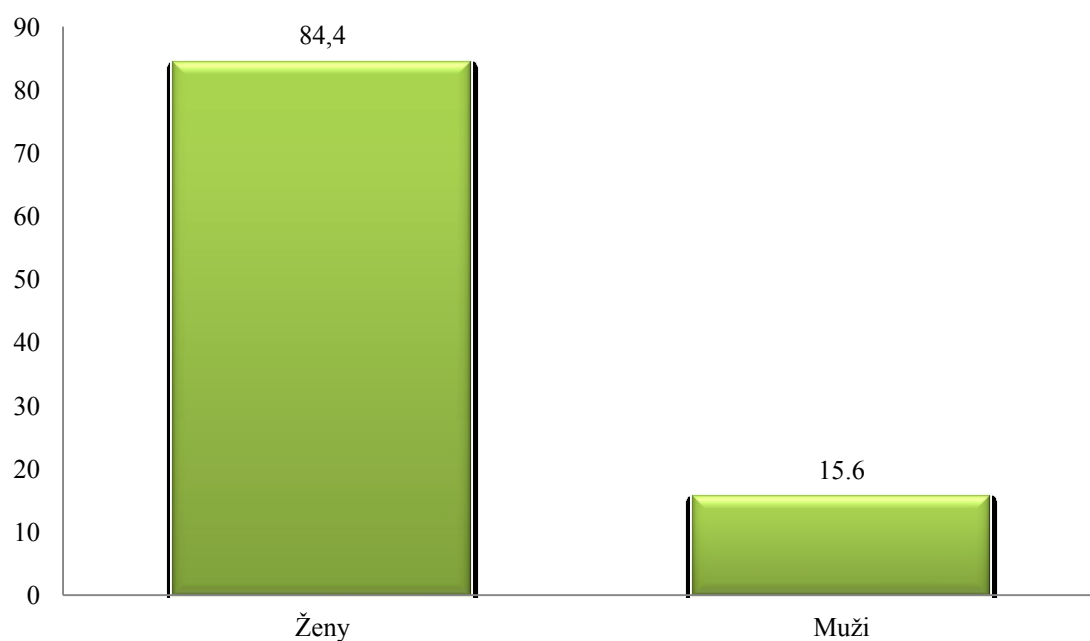
5.2 Výzkumné otázky

1. Jaká je sociodemografická situace respondentů?
2. Jaké jsou hlavní motivy příchodu ruských menšin do ČR?
3. S jakými jazykovými, či jinými problémy se ruské menšiny potýkají a jak se zapojují do společenského života v ČR?

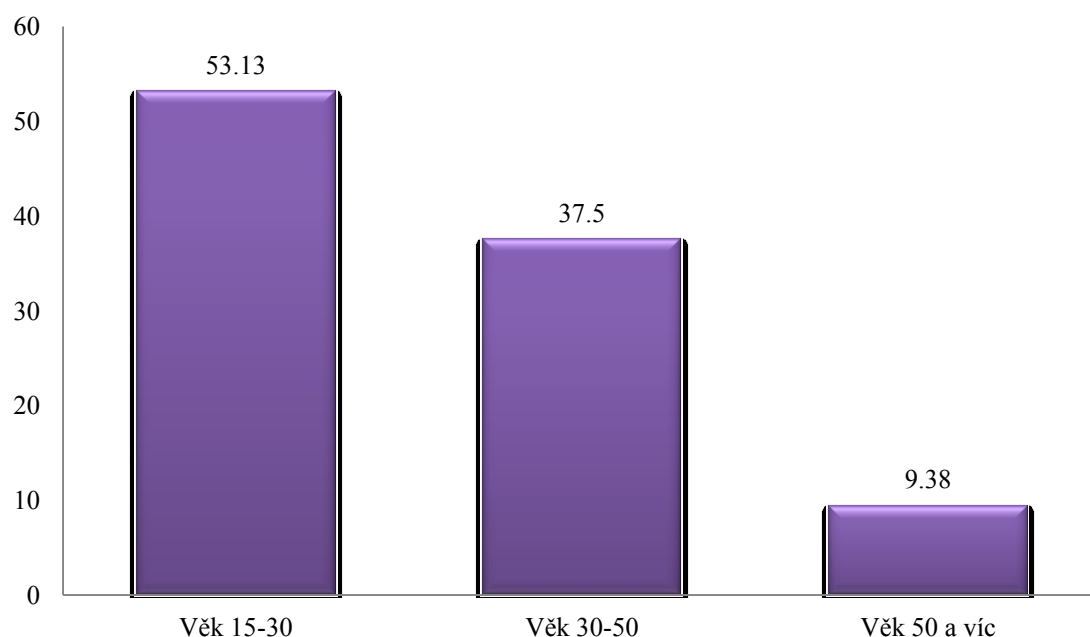
6. Metodika

6.1 Cílová skupina mého dotazníkového šetření

Cílovou skupinou pro mě byla ruská menšina v oblasti Zlínského a Olomouckého kraje. Zcela záměrně jsem volila právě tuto lokalitu z toho důvodu, že o ruských menšinách v Praze a Karlových Varech psalo mnoho autorů přede mnou, proto jsem se chtěla zaměřit na oblast jinou. Cílová skupina nebyla nijak speciálně vymezena, protože jsem již dopředu podle statistik věděla, že v této lokalitě nežije takové množství Rusů, abych se mohla zaměřit například pouze na vysokoškolské studenty. Podmínkou bylo pouze ruské občanství a pobyt v České republice.

Obrázek č. 17 Celkové zastoupení respondentů podle pohlaví v %

Obrázek č. 18 Věk respondentů v %

6.2 Výzkumné metody

Pro zjištění svých výzkumných cílů jsem zvolila vlastní anketu. Otázky v dotazníku jsem koncipovala tak, aby mi odpověděli na výzkumné otázky, které jsem si zvolila, tzn., jaká je sociodemografická situace respondentů, jaké jsou motivy příchodu migrantů do ČR, jazykové či jiné problémy a zapojení do společnosti. Dotazníkové šetření bylo mezi ruskou menšinu rozšířeno jednak formou osobního předání dotazníku, takže jsem se s některými respondenty osobně setkala, ale také jsem zvolila internetovou cestu, protože tato možnost mi zajistila větší pravděpodobnost na získání vyššího počtu vyplněných dotazníků. Internet jsem zvolila také kvůli jeho přednostem, jako je dobrovolnost a anonymita. Rovněž si také respondenti mohli zvolit čas, kdy se vyplnění dotazníku věnovat, a v soukromí rozmýšlet odpovědi. Výsledky z dotazníkového šetření nelze generalizovat na ruskou menšinu jako celek, ovšem jistá fakta z jiných šetření může doplnit a možná také rozšířit.

Dotazník obsahoval úvodní část, ve které jsem oslovovala respondenty a seznamovala je stručně se svou prací a hlavními záměry, které mám s výsledky dotazníkového šetření. Dotazník obsahuje celkem 22 otázek, z toho některé byly hodnoceny systémem dotazníkového charakteru a některé byly slovní, takže někteří respondenti se mohli rozepsat a vyjádřit tak svůj názor na danou problematiku. Vzorový dotazník je součástí přílohy k této práci.

7. Výsledky

V této kapitole jsou shrnuty odpovědi na otázky z dotazníku. Tyto odpovědi jsem následně aplikovala na výzkumné otázky, které jsem si položila.

7.1 Jaká je sociodemografická situace respondentů?

Dotazníkového šetření se zúčastnilo celkem 32 respondentů, z toho 27 žen a 5 mužů. Z odpovědí na otázku, v jakém roce dotazovaní respondenti přicházeli do ČR, mohu uvést, že většina Rusů přišla do ČR až po roce 2000. Z celkového počtu 32 respondentů jich 24 přišlo po roce 2000, 7 respondentů po roce 1989 a pouze jeden přišel do ČR už před sametovou revolucí, tzn. před rokem 1989. Nejvíce dotazovaných bylo ve věku 15-30. Většina respondentů uvedla, že je svobodná, přesně 17 respondentů nežije ve svazku manželském, 13 žije ve svazku manželském a 2 respondenti jsou rozvedení. Dále mě zajímalo, z jakého města přicházeli, kvůli představě o tom, zda to bylo spíše z hlavních měst, či z menších. Uvedených měst bylo opravdu mnoho a nemohu říct, že by nějaké převažovalo. Ovšem kdybych sečetla počty z velkých měst, jako je Moskva, Petrohrad, Nižnij Novgorod a Kazaň, počet respondentů z těchto měst je 13, což není ani polovina z celkového počtu, takže nelze jednoznačně říct, že by převážná většina přišla z milionových měst. Celkem 17 respondentů má vysokoškolské vzdělání, 11 z nich má vystudovanou střední školu s maturitou, 3 z nich střední školu bez maturity a jen jeden respondent má pouze základní vzdělání. Při otázce, jaké bylo jejich zaměstnání v Rusku, odpovědělo 11 z nich, že pracovali jako administrativní pracovníci, 7 z nich přišlo do ČR jako dítě, 4 respondenti jsou nezaměstnaní, dále mezi nimi byli 3 studenti, 3 pedagogové, 1 manažer a 3 manuální pracovníci. To je vše k sociodemografické situaci Rusů v ČR.

7.2 Jaké jsou hlavní motivy příchodu ruských menšin do ČR?

Dále z odpovědí vyplývá, že většina dotazovaných přišla do ČR kvůli vzdělání. Takto odpovědělo 15 respondentů, dalších 8 respondentů uvedlo jako hlavní důvod pozvání do práce, pouze 2 respondenti sem přišli za rodinou, která zde již žila, 4 uvedli jako hlavní důvod manželství a další 2 přišli do ČR kvůli lásce. V možnostech odpovědí byla samozřejmě mezi důvody uvedena politická situace v Rusku či etnické důvody. Tuto možnost ovšem nikdo nezvolil, proto z mého výzkumu vyplývá, že všichni dotazovaní přicházejí na naše území kvůli osobnímu či kariéernímu rozvoji, nikoli kvůli tomu, že by je

nutily okolní jevy. Tyto výsledky se poměrně odlišují od výsledků docenta Drbohlava, které dokazují, že na konci 90. let byla migrace ovlivněna převážně politickými důvody.

7.3 S jakými jazykovými, či jinými problémy se ruské menšiny potýkají a jak se zapojují do společenského života v ČR?

Většina dotazovaných, celkem 30, uvedla, že nemá české občanství. Z toho lze usoudit následující. Buď žijí v České republice kratší dobu, než jakou ustanovuje stát pro poskytnutí českého občanství, nebo zcela úmyslně o české občanství nežádají, protože by pro ně pak bylo těžší navštívit své blízké v Ruské federaci z důvodu vyřizování víza, které by jako čeští občané museli mít.⁸⁰ Jak jsem již uvedla, respondenti žijí v okolí Zlínského a Olomouckého kraje, z toho 6 žije přímo v Olomouci a zbytek žije ve Zlínském kraji, konkrétně mají nahlášeno trvalé bydliště v Kunovicích, Uherském Hradišti, Zlíně, Babicích, Ostrožské Nové Vsi a jeden respondent byl z Brna.

Pouze 10 respondentů následovala do ČR jejich rodina z Ruska, zbylých 22 respondentů uvedlo, že za nimi rodina do ČR nepřijela. Na otázku, zda by se rádi vrátili do své vlasti, odpověděla drtivá většina dotazovaných, že ne. Takto odpovědělo přesně 23 respondentů. Pouze 8 z nich by se do Ruska vrátilo zpět a jeden respondent odpověděl, že neví.

V další části dotazníku jsem se zajímala o jazykové problémy, začlenění do společnosti, zajímalo mě, jak se změnila jejich kariéra v ČR a také jsem se ptala na jejich vyznání. Odpovědi na otázky týkající se českého jazyka mě příjemně potěšily, protože 23 respondentů uvedlo, že s češtinou nemělo vůbec problém, pouze 9 z nich se s nějakými problémy potýkalo a většině respondentů trvalo 0-3 roky, než se český jazyk naučili. Pouze 2 z nich ještě česky neumí dobře a jeden respondent uvedl, že už česky uměl, když se do ČR stěhoval. Problémy s nedůvěrou ze strany okolí nebyly nijak velké, 18 respondentů uvedlo, že spíše nedůvěru nepociťovali, 7 uvedlo, že vůbec nedůvěru nepociťovali, a jen 4 uvedli, že se s nedůvěrou ze strany okolí setkávali. Dalším bodem v dotazníku byly problémy, se kterými se Rusové po příchodu do ČR potýkali. Ne všichni na tuto otázku odpověděli, v odpovědích se objevovaly problémy s pojištěním, s cizineckou policií, s českým jazykem, nedůvěrou ze strany okolí, s jinou mentalitou a také těžkosti při hledání práce. Nejvíce však převažovaly odpovědi, ve kterých bylo uvedeno, že se nepotýkali s žádnými problémy. Takto odpovědělo 10 respondentů. Tento dotaz byl podán formou

---

⁸⁰ MINISTERSTVO VNITRA ČESKÉ REPUBLIKY. *Udělení státního občanství České republiky* [online]. Praha, 2011, 2014 [cit. 2014-04-2]. Dostupné z: <http://czech.ruvr.ru/about/>

otevřené odpovědi a jeden respondent byl velmi sdílný, proto bych jeho odpověď ráda citovala:

„Cítíla jsem trochu nelaskavost ze strany lidí v ČR, ale jakmile vidí, že nad jazykem neustále pracuji a jaký člověk ve skutečnosti jsem, cítím se jako doma a jsem moc šťastná.“

Musím podotknout, že citaci jsem musela upravit, protože nebyla gramaticky zcela správně. U většiny respondentů, kteří odpovídali ve větách, je zřejmé, že ještě nějaké nedostatky v českém jazyce mají. Většinou jim dělají problémy délky a interpunkce a píšou v češtině čárky tam, kde nemají být.

Když porovnám zaměstnání, jaké měli respondenti v Ruské federaci, s tím, jaké mají nyní v ČR, musím konstatovat, že někteří si sice polepšili z manuálního pracovníka na administrativního, ale zvýšil se mezi nimi počet nezaměstnaných. V Rusku byli pouze 4 z 32 nezaměstnaných, v ČR je jich nezaměstnaných 8. Jinak se jejich pracovní pozice příliš nezměnily. Ti, co vyučovali v Rusku, tak vyučují i v ČR, jeden z respondentů je ve starobním důchodu, 5 z nich studuje a jeden uvedl, že pracuje jako začínající grafik na volné noze.

Zajímavé bylo pročitat odpovědi na otázku týkající se vztahů mezi členy ruské diaspory a na otázku týkající se návštěvnosti různých spolků sdružujících ruské občany. Co se týče právě skupin a spolků, tak 15 respondentů uvedlo, že žádnou skupinu ani spolek nenavštěvuje, 8 z nich potvrdilo, že navštěvují, 4 dotazovaní uvedli, že je to vůbec nezajímá, 2 jsou raději sami, případně se svojí rodinou, a 3 z dotazovaných respondentů se raději seznamují s Čechy. Další otázka, a to jaké jsou vztahy mezi členy ruské diaspory, má souvislost s tou předchozí. 15 respondentů nenavštěvuje žádný spolek ani sdružení, ale 24 z nich tvrdí, že jsou mezi členy dobré vztahy. S odpovědí, která by byla záporná, jsem se nesetkala, pouze 2 respondenti uvedli, že neví, jaké jsou vztahy mezi členy diaspory, a ostatní pro jistotu neodpověděli vůbec. Myslím, že výsledky mého průzkumu se shodují s šetřením docenta Drbohlava, který uvádí, že Rusové se příliš nesdružují a ani je to příliš nezajímá. Kladné odpovědi v mých dotaznících jsou podle mého názoru spíše jakousi zlatou střední cestou, kdy toho o sobě Rusové v ČR příliš nevědí a spíše si myslí, že vztahy mezi nimi jsou dobré. Ráda bych opět citovala jednoho respondenta, který se v dotazníku u otevřené odpovědi opět rozepsal:

„Ve skutečnosti až po 3 letech v ČR o žádné ruské komunitě, ani o skupině sdružující občany Ruské federace, nevím. Nevím, kdybych je často navštěvovala, ale ráda bych o nich věděla více. Avšak nic o nich stále nevím. Ohledně vztahů mezi členy ruské diaspory, řekla bych, že je to 50 na 50. Záleží na člověku, opravdu hodně. Avšak z Rusů mám jenom jednu jedinou a velice hodnou kamarádku. Hodně Rusů jsem nepotkávala, protože se snažím hledat tu komunitu, která je pro mne nová a abych se měla možnost naučit něčemu novému a pochopit ostatní kultury lépe. Ne vždy ale ráda potkávám Rusy, opravdu je mezi námi velký rozdíl. V Rusku je velice evidentní rozdíl mezi malým percentilem inteligentů a velkým podílem ostatní masy, která je velice závislá na tom, co ji diktují shora a nemá svou vlastní morálku. Jsem velice zděšená tím. A je mi líto. A velice doufám, že za prvé potkáte jenom ty inteligentní Rusy, které mají i kulturu, i morálku, i zajímavé myšlení, i opravdu hezké hodnoty. Za druhé velice doufám, že se náš stát, o trochu později, nakonec všude a kompletně přemění. Jako to udělali Ukrajinci.“

Velmi jsem ocenila projev vlastního názoru v takovém rozsahu. Z odpovědi je zřejmé, že mezi jednotlivci jsou obrovské rozdíly, a nelze tedy Rusy posuzovat jako celek.

Jak se dalo již předpokládat z výsledků šetření docenta Drbohlava, většina ruských migrantů v ČR je pravoslavných. 23 respondentů uvedlo jako své vyznání pravoslaví a devět je bez vyznání. Nikdo z nich se nepřihlásil ani ke katolické, ani k jiné víře. Dále jsem se ptala, zda se nějak jejich víra změnila po příchodu do ČR. Pouze 1 respondent uvedl, že ano, ale bohužel nevedl, jakým způsobem. Celkem 21 respondentů žije v oblasti, kde nejsou pravoslavné svatostánky, 10 z nich uvedlo, že jim v místě jejich bydliště pravoslavný chrám chybí a 22 z nich uvedlo, že ho ve svém okolí nepostrádají. Tyto výsledky se opět v podstatě shodují s výsledky dotazníkového šetření docenta Drbohlava, který uvádí, že víra je záležitostí velmi individuální a každý své rituály vykonává jinak a také jinde.

Závěr

Ve své práci jsem se snažila odpovědět na všechny otázky, které jsem si v úvodu položila. Mým hlavním cílem byla problematika ruských migrantů v ČR, a v rámci dotazníkového šetření jsem se zaměřila na oblast Moravy. Dále mě zajímaly motivy příchodu, vztahy Rusů a Čechů, společenské problémy a začlenění do společnosti.

V první fázi práce jsem shromáždila materiál potřebný pro popsání příchodu Rusů na naše území na začátku 20. století. Vlny, ve kterých migranti přicházeli, jsem rozdělila na prvorepublikovou, socialistickou, postsocialistickou a dále situaci po roce 2010. První vlna se datuje do roku 1948. Migrace v tomto období byla podmíněna především špatnou politickou situací způsobenou bolševickým pučem v roce 1917. O přijetí migrantů se postaral tehdejší prezident Tomáš Garrigue Masaryk a Karel Kramář. V rámci přijetí migrantů byla vypracována tzv. Pražská pomocná akce, která migrantům poskytla práci, ubytování a vzdělání. Tato akce neměla trvat déle než pár měsíců, ale nakonec ruští migranti zůstali mnohem déle.

Další, socialistická vlna se datuje od roku 1948 do roku 1989 a je ovlivněna bolševickou revolucí ze srpna roku 1968. Tato událost zcela změnila pohled na ruské migranty. Toto období se vyznačuje především horšími podmínkami pro ty, kteří chtěli do České republiky emigrovat. Jediným možným způsobem migrace byl v té době sňatek s českým občanem. Tuto etapu jsem doplnila o významné osobnosti, které v tomto období na našem území žily a tvořily.

Postsocialistická vlna se datuje od roku 1989 do roku 2010. V tomto období značně ubylo knižních zdrojů, po roce 1989 už o ruských menšinách psalo daleko méně autorů. Přibylo ale hodně dotazníků, článků a rozhovorů. Proto další část mé práce čerpá převážně z prací jiných autorů, kteří se zabývali stejnou nebo podobnou tematikou, kterou jsem si vybrala pro svou práci já. Na úplném začátku svého bádání jsem se pokoušela zjistit, kolik by v mém okolí bylo potenciálních respondentů pro mé dotazníkové šetření, které jsem zvolila pro dokreslení celého tématu. Celková realizace dotazníkového šetření nebyla tak jednoduchá, jak jsem si na začátku práce myslela. Podle dřívějšího studia jiných dotazníků jsem zjistila, že ruská menšina není příliš ochotná podílet se na podobných šetřeních, proto i když byl prováděn nějaký výzkum tam, kde je podle statistik Rusů v ČR nejvíc, to znamená v Praze a v Karlových Varech, počet respondentů, kteří se podíleli na vyplnění

dotazníku, byl pouhých 45. Nejdříve jsem psala e-maily na různá sdružení, zabývající se ochranou přistěhovalců. Takové sdružení je v každém větším městě. Osobně jsem navštívila Centrum na podporu integrace cizinců v Olomouci, ale tam bohužel nedochází dostatečný počet ruských migrantů. Podobně tomu bylo i ve Zlíně a v Brně. Jediné centrum sdružující více než deset ruských občanů je v Pardubicích. Spojila jsem se s tamější ředitelkou paní Irinou Vasiljevou, která byla velmi ochotná a nabídla mi spolupráci, ale nakonec jsem od Pardubic upustila. Bydlím v Ostrožské Nové Vsi a kousek od mého bydliště je společnost LET, která zaměstnává několik Rusů, proto jsem se obrátila na ně. Kontaktovala jsem dále všechny firmy ve svém okolí, o kterých jsem věděla, a žádala od nich informace, zda nezaměstnávají nějaké ruské občany. Bohužel z některých mi ani neodpověděli, jinde mi zase tvrdili, že takové informace sdělovat nemohou. Nakonec jsem díky svým známým dotazníky rozdala, vytvořila jsem i elektronickou podobu dotazníku a rozeslala ji po internetu. V celkovém součtu se mi vrátilo 18 dotazníků v elektronické podobě a 14 dotazníků v papírové podobě. U některých dotazníků chyběly odpovědi na některé otázky, avšak v celkovém shrnutí byly kvalita i kvantita odpovědí uspokojivé a mohla jsem na jejich základě udělat shrnutí celého šetření, ze kterého plyne následující. Hlavní důvod pro příchod do ČR je sociální, případně kariérní růst. Většina respondentů přichází buď za prací, nebo za lepšími životními podmínkami. Dotazovaní přišli především po roce 2000 a jsou v produktivním věku, tzn. ve věku 15-30 let. Do České republiky přicházejí z milionových měst, jako je Moskva, Petrohrad a další, ale také z měst menších. Podle jejich odpovědí nemají s českým jazykem velké problémy a ani ve společnosti nemají až na pár výjimek výraznější nesnáze. V uvedených odpovědích se vyskytovaly například problémy s cizineckou policií, s pojištěním, nezaměstnaností, případně s počáteční nedůvěrou ze strany okolí. Z výsledků dále vyplývá, že většina respondentů má práci a ráda by v ČR zůstala.

Situaci po roce 2010 jsem doplnila o grafické údaje z Českého statistického úřadu. Na základě těchto informací jsem mohla vypracovat poměrně zajímavé statistiky, na základě kterých si můžeme udělat představu o životě našich ruských spoluobčanů. Například o celkovém počtu Rusů na území ČR. Od roku 2010 se celkový počet Rusů zvyšuje. V roce 2010 bylo úřady zaevidováno 31 308 Rusů, v roce 2011 počet stoupl na 32 376 a v roce 2012 se opět počet zvýšil na 32 961 Rusů. Počet narozených dětí také stoupá. V roce 2010 zaujímali narození Rusové v tabulkách 5% z celkového počtu narozených cizinců, v roce 2011 6%, a v roce 2012 7% z celkového počtu narozených cizinců. Zajímavá jsou také

čísla v tabulkách odsouzených Rusů. V roce 2010 bylo odsouzeno 110 Rusů, v roce 2011 tento počet klesl na 93 odsouzených a v roce 2012 opět výrazně stoupl na 133 odsouzených Rusů.

Резюме

В своей бакалаврской работе я занималась русским меньшинством в Чешской Республике, их включением в общество, языковыми и другими проблемами.

Представленная работа состоит из одиннадцати частей, включая заключение, резюме на русском языке, библиографию и приложение.

В первой части первой главы была описана история прихода русских в Чешскую Республику в начале 20-го века, их ассимиляция и отношение чехов к этой ситуации. Отдельные фазы прихода были разделены на три части: первореспубликанскую, социалистическую, постсоциалистическую и в это деление ещё включена ситуация после 2010 года.

Об истории прихода русских мигрантов в начале 20-го века было написано многими авторами, но о русских в конце 20-нач. 21 вв. уже не так много книг, и если человек хочет писать на данную тему, то он должен пользоваться прежде всего разными анкетами и интервью в журналах и газетах. Много тоже было найдено различных бакалаврских работ, занимающихся подобной проблематикой.

Первый этап прихода приходится на начало 20-го века до конца 40-х годов. Первая миграционная волна пришла на нашу родину по причине политических затруднений в России, которые были связаны с неуспешным «красным путчем» в 1917 году. Много русских было вынуждено уехать за границу. Президент Чехословакии Т. Г. Масарик и Карел Крамар старались принимать русских мигрантов и предлагали им социальную помощь и политическую защиту. Но эта ситуация продолжалась больше времени, чем все ожидали вначале и русские мигранты остались здесь и начали себе устраивать жизнь в Чешской Республике.

В первой волне чехи принимали русских очень «тепло», но все изменилось со вторым этапом миграции. Этот этап начался с 1948 года и кончился в 1989 году. Влияние на настроение в этих годах имела ситуация 1968 года. В этом году русские приехали и «забрали» нашу родину. Это историческое событие, известное под названием «Пражская весна», навсегда изменила мнение о русских и о России в целом. С этого года русских в Чешской Республике никто не приветствовал. С этим событием связаны разные затруднения для мигрантов, приезжающих в Чешскую

Республику. Было очень трудно приехать в нашу страну, а единственной возможностью получить чешское гражданство был брак с чехом.

Следующий этап начинается с 1989 года, когда происходила «Бархатная революция», которая нашу родину освободила от влияния России. Однако, этим годом много не изменилось, но в течении нескольких лет постепенно меняется мнение о русских и всё возвращается к ситуации, которая здесь была в начале 20-го века.

Много полезного мною было узнано с анкеты Душана Дрбохлава, в которой он описывал жизнь русских людей, их социальное обеспечение, политические и другие мнения. Данный этап выделяется прежде всего политическими причинами миграции. Русские, проживающие в это время в ЧР были экономически обеспечены и в большинстве случаев приходили в ЧР со своей семьёй. По сравнению с последними тремя годами, в конце 20-го века русские скорее сторонились общества и их знание чешского языка было очень плохим.

В четвертой части первой главы занимаюсь разными интервью из журналов и газет, в которых авторы пишут о жизни русских и о их ассимиляции на новую среду. Мною была использована книга автора Карла Сладкого, который описывает результаты анкеты посвященной также вере русских мигрантов. Статьи являются наряду с анкетами одними из самых важных источников для получения информации о жизни русских в ЧР. Мною далее была обнаружена информация со статьи в журнале «Респект», в которой автор беседует с разными русскими, описывающими свою жизнь в ЧР, где они работают и если они довольны жизнью в ЧР. Надеюсь, что посредством этих источников лучше всего демонстрировать мнения и подходы русских. В интервью принимает участие много людей-предприниматели, студенты и обычные люди, которым просто очень понравилась Чешская Республика и поэтому они переселились. По этим свидетельствам можно узнать, что люди, участвующие в разговорах, очень любят жизнь в Чешской Республике, у них экономическое обеспечение и они довольны отношением чехов к русским. Из этой статьи вытекает, что русские неспокойны с ситуацией в России и для них лучше жить здесь. По их словам, ЧР-красивая страна, с красивыми городами, с историей и здесь больше возможностей себя реализовать. В статье говорила одна студентка о том, что в ЧР не надо оплачивать за обучение в школе при знании чешского языка, не так как в

России, где надо оплачивать «всем за всё». По высказыванию участников разговора надо различать русских, которые приехали в ЧР обогатиться и те, которые приехали из-за лучшей жизни.

Во второй главе была использована статистическая информация Чешского статистического бюро, которое делает ежегодно статистики по разным сферам жизни иностранцев. На их сайте можно найти много интересной и прежде всего полезной информации. На основе этой информации мною было сделано много графиков, которые информируют о жизни русских с разных страниц их жизни. Мною был приведен, например, график по количеству русских в Чешской Республике, количество рождённых в отдельных годах, график по их позициям на работе и количество осуждённых. В окончательном сравнении всех трех лет (2010-2012 гг.), было обнаружено, что количество русских в ЧР ежегодно повышается почти на несколько сотен людей. Количество рождённых детей тоже повышается, ежегодно на 1%. Число осуждённых людей меняется. В 2010 году было осуждено 110 русских, в 2011 году их количество снизилось на 17 человек, это значит, что осуждённых было только 93 человека. В 2012 году их количество повысилось и осуждённых стало 133 человека. Это значит, что в 2012 году было число осуждённых самое высокое за последние три года.

В третьей главе моей работы находится список организаций, которые соединяют русское меньшинство в Чешской Республике, далее русскоязычные журналы, газеты и упомянутое мной русское радио, которое вещает с 1929 года. К организациям, соединяющим русских в ЧР принадлежит, например, самая известная организация *«Русский центр науки и культуры»*, который имеет резиденцию в г. Прага. Этот центр занимается укреплением культурной жизни русских в ЧР, организует концерты, торжества самых важных в России праздников и тоже организует встречи с актёрами, поэтами и режиссёрами. Эта организация тоже устраивает курсы, на которых можно узнать о возможностях обучения в ЧР. Следующей организацией является *«Артек»* или объединение русскоговорящих студентов и их любителей. Далее организация *«Русская традиция»*, которая была основана в 2001 году и она была предназначена для сохранения культурного богатства всех предыдущих мигрантов, проживающих в ЧР. Организация публикует журнал *«Русское слово»* и книги о судьбах русских мигрантов. Важной частью объединения мигрантов являются центры для развития интеграции иностранцев, которые находятся в

каждом краю Чешской Республики и тоже организуют разные курсы для включения мигрантов в общество. Информированность о жизни в ЧР также дают журналы.

«*Пражский экспресс*» информирует читателей о новостях в Чешской Республике, предлагает много репортажей и интервью с разных сфер нашей жизни. Журнал «*Деньги*» специализируется на экономику и финансы. Последним источником информации является русское радио «*Голос России*», которое вещает с 1929 года и тоже информирует слушателей о новостях в мире.

Чтобы завершить данную тему и немного её расширить с помощью интересных фактов, мною была придумана анкета, которая описала бы жизнь русских ни в Праге, ни в Карловых Варах, а в Моравии, где я живу, но где русских живёт не так много. Результаты анкетирования Чешского статистического бюро доказывают, что в Моравии живёт наименее русских жителей в Чешской Республике. В итоге было проведено анкетирование 32 человек, на основании результатов которых мною было сделано заключение. Во-первых было запланировано анкетировать только на фабриках, находящихся в окрестности деревни, где я проживаю, однако там работает очень мало русских. Также был дан запрос разным организациям, которые объединяют иностранцев, однако очень мало русских посещает такие организации. Наконец была анкета дана знакомым, у которых есть в друзьях русские. Большинство из них были очень любезны и хотели мне помочь. У некоторых можно было видеть недоверие, но после объяснения моих намерений о результатах анкеты, все без проблем анкету выполнили. В анкете было 22 вопроса, которые помогли выяснить причины приезда русских в Чешскую Республику, языковые и другие затруднения, которые у них были после приезда, и их включение в общество и также старались узнать, если респонденты посещают храм и какой у них подход к вероисповеданию. Некоторые респонденты выполнили анкету неполностью, например, не ответили на некоторые вопросы, но не знаю если они не понимали вопрос, или им было не приятно отвечать. Результаты анкеты были следующие. Большинство респондентов приехало в ЧР после 2000 года в поисках лучшей работы или за лучшими условиями для своей жизни. Более половины респондентов была не старше пятнадцати лет, и младше тридцати лет. Респонденты приезжают в ЧР с больших городов России, таких как например Москва, Санкт-Петербург, Нижний Новгород и Казань Но они приезжают тоже ис маленьких городов. У семнадцати респондентов-академическое образование, у одиннадцати-атестат об окончании

средней школы, и только четыре из них имеют или начальное образование, или базовое образование. Одиннадцать респондентов в России работали административными работниками, учителями, или приехали в Чешскую Республику ещё детьми. Профессия по приезду в ЧР у них практически не изменилась. Те, которые работали учителями в России, учат тоже в ЧР и те, которые работали административными работниками, в ЧР выполняют те же функции.

Что касается безработицы, после приезда в ЧР численность людей без работы повысилась на четыре человека, это значит, что в России было из 32 респондентов без работы четыре человека, и в ЧР без работы восемь респондентов. У большинства опрошиваемых нет чешского гражданства, можно сказать, все без гражданства. Но они любят жизнь в Чешской Республике и хотят остаться здесь. Кроме того мною был рассмотрен вопрос веры русских, потому что православие очень тесно связано с русской культурой. В анкете был задан вопрос, если вера у респондентов как-то изменилась после приезда в ЧР, и если отсутствует в окрестности их города православная церковь. По результатам анкеты вера изменилась только у одного респондента, у остальных не изменилась, они остались православными. У тех, которые живут в больших городах, как, например, в Оломоуце, конечно церковь не отсутствует, потому что в Оломоуце есть православная церковь. Но те, которые живут в деревне, хотели бы в своей окрестности иметь церковь. Но в анкете Карла Сладкого подход к вере у респондентов имеет очень индивидуальный характер. Большинство русских, конечно православные, но некоторые из них принесли в православную веру что-то новое из других религий. В церковь ходят почти все опрошиваемые, однако некоторые посещают только один раз в неделю а некоторые более часто.

Результаты анкетирования невозможно перенести на всех русских, проживающих в Чехии, но на их основе можно минимально представить ситуацию в Моравии, сделать мнение о жизни русских в Моравии и узнать о том, почему они приезжают в нашу страну, и как они здесь живут.

Работа содержит список использованной литературы. Частью работы является также приложение, то есть образец анкеты.

Bibliografie

Kopřivová, A.: *Střediska ruského emigrantského života v Praze (1921-1952)*, Praha 2001, 113 s.

Putna, C. M.: *Rusko mimo Rusko 1. (Dějiny a kultura ruské emigrace 1917-1991)*, Brno 1993, 200 s.

Putna, C. M.: *Rusko mimo Rusko 2. (Dějiny a kultura ruské emigrace 1917-1991)*, Brno 1994, 308 s.

Sládek, K.: *Ruská diaspora v České republice (sociální, politická a religiózní variabilita ruské migrace)*, Červený Kostelec: Pavel Mervart 2010, 144 s.

Internetové zdroje:

1. Anton Ivanovič Děnikin. In: *Wikipedia: the free encyclopedia* [online]. San Francisco (CA): Wikimedia Foundation, 2001- [cit. 2013-11-26]. Dostupné z: http://cs.wikipedia.org/wiki/Anton_Ivanovi%C4%8D_D%C4%9Bnikin
2. CENTRA NA PODPORU INTEGRACE CIZINCŮ. *Sociokulturní kurzy-Olomouc* [online]. 2009. vyd. [cit. 2014-03-20]. Dostupné z: <http://www.integracnicentra.cz/OlomouckyKraj/OK.aspx>
3. ČESKÝ STATISTICKÝ ÚŘAD. Počet cizinců. Praha, 2011. Dostupné z: http://www.czso.cz/csu/cizinci.nsf/kapitola/ciz_pocet_cizincu
4. DRBOHLAV, Dušan, Milan LUPTÁK, Eva JANSKÁ a Jaroslava BOHUSLAVOVÁ. *Ruská komunita v České republice*. Praha, 1999. Dostupné z: <http://www.mezikulturnidialog.cz/res/data/011/001342.pdf>. Dotazníkové šetření., str. 3
5. DZYUBA, Mikhail A. Nový chrám Ruské pravoslavné církve sv. Ludmily v Praze. In: Všekožácký svaz českých zemí a Slovenska [online]. 2012 [cit. 2014-03-27]. Dostupné z: <http://www.kazaki.cz/cs/article/91-novy-chram-ruske-pravoslavne-cirkve-sv-ludmily-v-praze.html>
6. HLAS RUSKA. *O nás* [online]. Praha, 2005, 2014 [cit. 2014-03-20]. Dostupné z: <http://czech.ruvr.ru/about/>
7. JANÍČKO, Michal. Pražští Rusové. Naše společnost. 2012. Dostupné z: http://cvvm.soc.cas.cz/media/com_form2content/documents/c3/a6965/f11/Pra%C5%B E%C5%A1t%C3%AD%20Rusov%C3%A9.pdf
8. Karel Kramář. In: *Wikipedia: the free encyclopedia* [online]. San Francisco (CA): Wikimedia Foundation, 2001- [cit. 2014-01-06]. Dostupné z: http://cs.wikipedia.org/wiki/Karel_Kram%C3%A1%C5%99
9. MINISTERSTVO VNITRA ČESKÉ REPUBLIKY. *Udělení státního občanství České republiky* [online]. Praha, 2011, 2014 [cit. 2014-04-2]. Dostupné z: <http://czech.ruvr.ru/about/>
10. Národnostní menšiny: Ruská národnostní menšina. In: Vláda České republiky [online]. 2006. vyd. [cit. 2014-03-20]. Dostupné z: <http://www.vlada.cz/cz/ppov/rnm/mensiny/ruska-narodnostni-mensina-16155/>
11. O zastupitelství. In: *Zastupitelství Rossotrudničestva v České republice* [online]. Praha [cit. 2014-03-20]. Dostupné z: <http://cze.rs.gov.ru/cs/node/1002>
12. PIPKOVÁ a SALAČOVÁ. Ruská národnostní menšina v Čechách. Praha, 2009. Dostupné z: http://www.hks.re/wiki/rusove_v_cechach. Hospodářská a kulturní studia PEF ČZU.
13. Pjotr Nikolajevič Wrangel. In: *Wikipedia: the free encyclopedia* [online]. San Francisco (CA): Wikimedia Foundation, 2001- [cit. 2013-11-24]. Dostupné z: http://cs.wikipedia.org/wiki/Pjotr_Nikolajevi%C4%8D_Wrangel
14. Ruská kulturní identita. In: *Mezikulturní dialog: společně napříč kulturami* [online]. [cit. 2014-03-14]. Dostupné z: <http://www.mezikulturnidialog.cz/ruska.html>
15. Ruská menšina v Česku. In: *Wikipedia: the free encyclopedia* [online]. San Francisco (CA): Wikimedia Foundation, 2001- [cit. 2014-01-17]. Dostupné z: http://cs.wikipedia.org/wiki/Rusk%C3%A1_men%C5%A1ina_v_%C4%8Cesku

16. RUMEDIA.CZ. Největší hospodářské noviny v ruském jazyce na území ČR [online]. Praha, 2014 [cit. 2014-03-20]. Dostupné z: http://www.rumedia.cz/index.php?option=com_content&view=article&id=55:nejvti-hospodaske-noviny-v-ruskem-jazyce-na-uzemi-eske-repubiky&catid=35:fasion&Itemid=88
17. Světové dějiny/První světová válka 1917-1918. In: *Wikipedia: the free encyclopedia* [online]. San Francisco (CA): Wikimedia Foundation, 2001- [cit. 2014-01-06]. Dostupné z: http://cs.wikibooks.org/wiki/Sv%C4%9Btov%C3%A9_d%C4%9Bjiny/Prvn%C3%AD_sv%C4%9Btov%C3%A1_v%C3%A1lka_1917_-_1918
18. ŠŮRA, Adam. Jak žije rostoucí komunita Rusů v Česku. *Respekt* [online]. 2010 [cit. 2014-03-28]. Dostupné z: <http://www.ukrajinci.cz/cs/publikace-clanky/detail/rusove-se-vraceji-jak-zije-rostouci-komunita-rusu-vacesku/>
19. ÚŘAD VLÁDY ČESKÉ REPUBLIKY. *Zpráva o situaci národnostních menšin v ČR za rok 2001*. Praha, 2002. Dostupné z: http://www.vlada.cz/assets/ppov/rnm/dokumenty/dokumenty-rady/_zprava2001_.pdf
20. Velká Praha. In: *Wikipedia: the free encyclopedia* [online]. San Francisco (CA): Wikimedia Foundation, 2001- [cit. 2013-11-25]. Dostupné z: http://cs.wikipedia.org/wiki/Velk%C3%A1_Praha
21. ШУЛЬЦ, Ирина. РУКА КРЕМЛЯ, ПЯТАЯ КОЛОННА И ПРОГНИВШИЙ ЗАПАД. In: *Пражский экспресс* [online]. 2013 [cit. 2014-03-27]. Dostupné z: <http://www.prague-express.cz/ruscz/30462-2013-05-12-19-42-06.html>
22. Об обществе. *Artek* [online]. Praha: Artek [cit. 2014-03-14]. Dostupné z: <http://www.artek.cz/about-community/>
23. Русский информационный центр в южной Чехии. Помощь в организации и ведении бизнеса. ПОДМАРКОВ, Юрий. Infocentr CZ [online]. České Budějovice [cit. 2014-03-14]. Dostupné z: <http://rusklub.infocentr.cz/>
24. KRONA. *O нас* [online]. Praha, 1999 [cit. 2014-03-20]. Dostupné z: <http://www.gazetakrona.cz/%D0%BE-%D0%BD%D0%B0%D1%81/>
25. ПРАЖСКИЙ ЭКСПРЕСС. ОСНОВНЫЕ СВЕДЕНИЯ О ГАЗЕТЕ «ПРАЖСКИЙ ЭКСПРЕСС» [online]. Praha, 2005 [cit. 2014-03-20]. Dostupné z: <http://www.prague-express.cz/we.html>
26. ДОБУШЕВА, Марина. *Русская традиция: Общественная организация* [online]. Praha, 2003 [cit. 2014-03-20]. Dostupné z: <http://www.prague-express.cz/we.html>
27. О журнале. *Artek* [online]. Praha: Artek [cit. 2014-03-14]. Dostupné z: <http://www.artek.cz/about-community/>

Přílohy

Použitá anketa

Vážení,

obracím se na Vás s žádostí o spolupráci s vyplněním následujícího dotazníku, který realizuji v rámci své bakalářské diplomové práce. Studuji třetím rokem na Palackého univerzitě, obor ruská filologie v kontextu evropské kultury a literatury. Téma mé bakalářské práce je: *Ruské menšiny v ČR, motivy příchodu, zapojení do společnosti, jazykové či jiné problémy*. V rámci mé práce bych se ráda zaměřila právě na motivy příchodů Rusů (čili Vás) do ČR, jaké jste měli problémy s okolní společností, jaké zaměstnání jste získali, jaké problémy s tím byly spojené a mnoho dalšího.

Tímto Vás prosím, abyste vyplnili následující dotazník. Dotazník je zcela anonymní a veškeré informace získané pomocí tohoto dotazníku poslouží pouze pro účely výzkumu.

Dotazník obsahuje 22 otázek. Prosím Vás, abyste pravdivě odpověděli na všechny otázky. Vámi vybranou odpověď u každé otázky prosím zakroužkujte. V případě, že se v odpovědi spletete, přeškrtněte špatnou odpověď a zakroužkujte odpověď novou.

Předem děkuji za ochotu a čas strávený vyplněním dotazníku.

Eva Kyseláková

Katedra Slavistiky, obor rusistika

Univerzita Palackého v Olomouci

Kontakt: evakyselakova.19@seznam.cz

1. Uved'te vaše pohlaví:

- a. ŽENA
- b. MUŽ

2. Uved'te Váš věk:

- a. 0-15
- b. 15-30
- c. 30-50
- d. 50 a více

3. Uved'te Váš rodinný stav:

- a. Ženatý/vdaná
- b. Rozvedený/á
- c. Svobodný

4. Uved'te město, ze kterého pocházíte:.....

5. Uved'te, v jakém roce jste přišel/a do ČR (případně do ČSR):

- a. Do roku 1989
- b. Po roce 1989
- c. Po roce 2000

6. Uved'te Váš důvod příchodu do ČR (případně do ČSR):

- a. Politické důvody
- b. Etnické
- c. Vzdělání
- d. Lepší pracovní příležitost
- e. Rodina, která zde žila
- f. Jiný   důvod,   případně,   prosím,   uveďte
jaký.....

7. Uved'te, zda máte české občanství:

- a. Ano
- b. Ne

8. Uved'te, ve kterém městě (vesnici) máte nahlášeno trvalé bydliště:.....

.....

9. Následovala Vás na cestě do ČR (případně do ČSR) Vaše rodina?

- a. Ano
- b. Ne

10. Uved'te, zda byste se rád/a do své vlasti vrátil/a:

- a. Ano
- b. Ne

11. Měl/a jste velké jazykové problémy?

- a. Ano
- b. Ne

12. Jak dlouho Vám trvalo, než jste se naučil/a česky?

- a. 0-3 roky
- b. 3-5 let
- c. 5 a více let
- d. Doposud neumím dobře česky

13. Setkával/a jste se ve svém okolí s nedůvěrou či nenávisť kvůli své národnosti?

- a. Ano
- b. Spíše ano
- c. Spíše ne
- d. Ne

19. Uved'te Váš názor na vztahy mezi členy ruské diaspory (dobré/ špatné):

.....

20. Uved'te, jaké je Vaše náboženské vyznání:

a. Katolictví

b. Pravoslaví

c. Jiné, případně uveďte, prosím,
jaké.....

d. Bez vyznání

21. Uved'te, zda se Vaše vyznání po příchodu do ČR (případně do ČSR) změnilo:

a. Ano, případně, uveďte, prosím,
jak.....

b. Ne

22. Uved'te, zda Vám v místě vašeho bydliště chybí pravoslavný chrám:

a. Ano

b. Ne

Děkuji Vám za ochotu a čas strávený vyplněním dotazníku.

Anotace

Jméno a příjmení: Eva Kyseláková

Název katedry a fakulty: Katedra slavistiky, Filosofická fakulta Univerzity Palackého v Olomouci

Název práce: Ruské menšiny v ČR, motivy příchodu, zapojení do společnosti, jazykové a jiné problémy

Vedoucí práce: PhDr. Milen Machalová

Počet znaků: 93 079

Počet titulů použité literatury: 31

Klíčová slova: migrace, asimilace, ruští migranti, dotazníkové šetření, výzkum, statistika, politika

Charakteristika: Bakalářská práce je zaměřena na ruské menšiny v ČR, motivy jejich příchodu, jazykové či jiné problémy. Popisuje jednotlivé migrační vlny od začátku 20. století až po rok 1989 a dále je doplněna o údaje z Českého statistického úřadu, které mapují život Rusů v ČR od roku 2010 do roku 2012. Součástí práce je také popis života Rusů v ČR jejich vlastníma očima a na základě jiných výzkumů. V práci jsou dále vyjmenovány organizace, které se podílejí na sdružování ruských migrantů v ČR a snaží se nejen o jejich začlenění do společnosti, ale dbají také na udržování jejich tradic. Další důležitou částí práce je vlastní výzkum založený na dotazníkovém šetření, které objasňuje motivy příchodu, jazykové či jiné problémy ruských migrantů žijících na Moravě.

Annotation

Name and surname: Eva Kyselakova

Name of department and faculty: Department of Slavonic Studies, Philosophical Faculty
Palacky University Olomouc

Name of work: Russian minorities in the Czech Republic, the reasons of their immigration, social integration, language and other problems

Work leader: PhDr. Milena Machalova

Number of symbols: 93 079

Number of titles of used literature: 31

Key words: migration, assimilation, russian migrants, questionnaire, research, statistics, politics

Characteristics: This bachelor thesis is focused on the Russian minorities in the Czech Republic, motives of arrival and integration into society, lingual and other problems. It presents individual waves of migration since beginning of 20th century to 1989 and it is enriched by information from the Czech Statistical Office, which presents the life of Russian migrants in the Czech Republic since 2010 to 2012. The second part of the thesis supplemented with articles that present the life of Russian migrants from their own point of view. There are present organizations, which unite Russian people in the Czech Republic, try to integrate Russian people into the society, and it try to maintain the Russian traditions. The other important part of my thesis is my own research based on the questionnaire. The questionnaire clarifies motives of the Russian for their arrival and describe their lingual and other problems.